

Narodowy Bank Polski

Oddział Okręgowy w Warszawie

Badanie rynku pracy
w województwie mazowieckim

Autor chciałby podziękować za pomoc udzieloną przy pisaniu pracy prof. Andrzejowi Sławińskiemu. Wszystkie pozostałe błędy i nieścisłości są wyłącznie winą autora.

Przetłumaczył: Janusz Wyrębek

Redagował: Wojciech Bogucki

Projekt graficzny:

Oliwka s.c.

Skład i-druk:

Drukarnia NBP

Wydął:

Narodowy Bank Polski
Departament Komunikacji Społecznej
00-919 Warszawa, ul. Świętokrzyska 11/21
tel. (22) 653 23 35, fax (22) 653 13 21

© Copyright Narodowy Bank Polski, 2006

Materiały i Studia rozprowadzane bezpłatnie.

Dostępne są również na stronie internetowej NBP: <http://www.nbp.pl>

Spis treści

Streszczenie	7
Wprowadzenie	8
1. Charakterystyka badań.....	9
2. Popyt i podaż pracy	10
2.1. Popyt i podaż pracy w opiniach pracodawców	10
2.2. Popyt i podaż pracy w opiniach bezrobotnych.....	13
2.3. Podsumowanie.....	14
3. Presja płacowa	16
3.1. Presja płacowa w opiniach pracodawców.....	16
3.2. Presja płacowa z perspektywy bezrobotnych.....	18
3.3. Podsumowanie.....	19
4. Mobilność rynku pracy.....	20
4.1. Mobilność rynku pracy z perspektywy pracodawców	20
4.2. Mobilność rynku pracy z perspektywy bezrobotnych.....	20
4.3. Podsumowanie.....	21
5. Szara strefa	22
5.1. Szara strefa w opiniach pracodawców.....	22
5.2. Szara strefa w opiniach bezrobotnych	22
5.3. Podsumowanie.....	23
6. Bezrobocie i bariery wzrostu zatrudnienia	24
6.1. Bezrobocie w opiniach pracodawców.....	24
6.2. Bezrobotni o swoich strategiach.....	25
6.3. Podsumowanie.....	26
7. Niedogodności i zalety lokalnych rynków pracy (z perspektywy pracodawców) ..	27
8. Powiatowe Urzędy Pracy i niepubliczne agencje pośrednictwa pracy	30
8.1. Opinie pracodawców	30
8.2. Opinie bezrobotnych.....	30
8.3. Podsumowanie.....	31

Spis załączników

Załącznik nr 1	
Rynek pracy w województwie mazowieckim i badanych powiatach (według danych statystycznych).....	32
Załącznik nr 2	
Charakterystyka próby badawczej pracodawców	36
Załącznik nr 3	
Charakterystyka próby badawczej bezrobotnych	42
Załącznik nr 4	
Oczekiwania płacowe bezrobotnych (płace progowe).....	46
Załącznik nr 5	
Zagregowane wykazy zawodów będących przedmiotem ruchu kadrowego lub poszukiwanych na mazowieckim rynku pracy	49

Spis tabel

Tabela 1	Wskaźniki dotyczące ruchu kadrowego w badanych przedsiębiorstwach.....	11
Tabela 2	Przyczyny problemów ze znalezieniem pracowników wg pracodawców.....	12
Tabela 3	Ocena bezrobotnych na temat możliwości znalezienia pracy w powiecie.....	13
Tabela 4	Rozkład odpowiedzi na temat bieżącej presji płacowej.....	16
Tabela 5	Rozkład odpowiedzi na temat prognozowanej presji płacowej.....	17
Tabela 6	Przeciętne minimalne oczekiwania płacowe bezrobotnych według czasu dojazdu do pracy i w przypadku konieczności zmiany miejsca zamieszkania (w zł netto).....	18
Tabela 7	Minimalne średnie wynagrodzenie, za które bezrobotny skłonny byłby podjąć zatrudnienie przy różnym czasie dojazdu do pracy i konieczności zmiany miejsca zamieszkania (w zł netto).....	19
Tabela 8	Rozkład odpowiedzi na temat gotowości zmiany miejsca zamieszkania.....	20
Tabela 9	Przypuszczenia pracodawców na temat bezrobocia w najbliższym okresie.....	24
Tabela 10	Niedogodności lokalnego rynku pracy z perspektywy pracodawców.....	28
Tabela 11	Zalety lokalnego rynku pracy z perspektywy pracodawców.....	29
Tabela 12	Rozkład odpowiedzi na temat informowania przez pracodawców urzędów pracy o wolnych miejscach pracy w ubiegłym i bieżącym roku.....	30
Tabela 13	Powiatowe Urzędy Pracy w ocenach bezrobotnych (w %).....	31

Spis wykresów

Wykres 1	Pracujący w sektorze przedsiębiorstw w woj. mazowieckim (w tys. osób).....	32
Wykres 2	Bezrobotni w woj. mazowieckim (w tys. osób).....	33

Spis tabel w załącznikach

Tabela 1	Podstawowe dane dotyczące bezrobocia wg powiatów.....	33
Tabela 2	Stopa bezrobocia.....	33
Tabela 3	Struktura bezrobotnych wg wieku – stan na 30 VI 2006.....	34

Tabela 4	Struktura bezrobotnych wg wykształcenia – stan na 30 VI 2006	34
Tabela 5	Struktura bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy – stan na 30 VI 2006	35
Tabela 6	Oferty pracy zgłoszone do powiatowych urzędów pracy	35
Tabela 7	Struktura próby badawczej według wielkości przedsiębiorstw i ich lokalizacji (według stanu na dzień 30 września 2006 r.)	36
Tabela 8	Struktura próby badawczej według klasyfikacji PKD	37
Tabela 9	Struktura zbadanych przedsiębiorstw wg typu własności	39
Tabela 10	Struktura przedsiębiorstw wg przeciętnego wynagrodzenia (stan na 30 września 2006 r.)	40
Tabela 11	Forma prawna działalności a inwestycje w 2005 r.	40
Tabela 12	Wielkość firmy a inwestycje w 2005 r.	41
Tabela 13	Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi wg okresu pozostawania na bezrobociu w poszczególnych powiatach	42
Tabela 14	Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi wg wykształcenia w poszczególnych powiatach	43
Tabela 15	Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi wg wieku w poszczególnych powiatach	43
Tabela 16	Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi wg ilości rejestracji jako bezrobotny w poszczególnych powiatach	44
Tabela 17	Łączne dochody gospodarstw domowych	44
Tabela 18	Oczekiwania płacowe bezrobotnych według czasu dojazdu do pracy i w przypadku zmiany miejsca zamieszkania (w zł netto)	46
Tabela 19	Oczekiwania płacowe bezrobotnych wg czasu pozostawania na bezrobociu (w zł netto)	47
Wykres 3	Oczekiwania płacowe bezrobotnych według średniego dochodu w gospodarstwie domowym w przeliczeniu na jednego domownika (w zł netto)	47
Tabela 20	Minimalne średnie wynagrodzenie, za które bezrobotny skłonny byłby podjąć zatrudnienie a łączne dochody gospodarstwa domowego (w zł netto)	48
Tabela 21	Zawody, w których pracodawcom trudno znaleźć pracowników (ogółem 177 wskazań; w tabeli pominięto wskazania pojedyncze)	49
Tabela 22	Zawody, w których pracodawcy mają wakaty (ogółem 178 wskazań; w tabeli pominięto wskazania pojedyncze)	50

Tabela 23	
Zawody, w których pracodawcy planują zwiększenie zatrudnienia (ogółem 218 wskazań; w tabeli pominięto wskazania pojedyncze).....	51
Tabela 24	
Zawody, w których pracodawcy planują redukcję zatrudnienia.....	52
Tabela 25	
Zawody, w których pracodawcy spodziewają się odejścia pracowników mimo, że zależy im na ich pozostaniu (ogółem 59 wskazań; w tabeli pominięto wskazania pojedyncze).....	52
Tabela 26	
Zawody, których posiadanie sprawia, że kandydat do pracy otrzyma znacznie wyższe wynagrodzenie niż przed rokiem (ogółem 334 wskazań; w tabeli pominięto wskazania pojedyncze).....	53
Tabela 27	
Wyuczony zawód ankietowanych bezrobotnych (ogółem 115 wskazań; w tabeli pominięto wskazania pojedyncze).....	55
Tabela 28	
Zawód ostatnio wykonywany przez ankietowanych bezrobotnych (ogółem 141 wskazań; w tabeli pominięto wskazania pojedyncze).....	56

Streszczenie

Prezentowana analiza wskazuje na występowanie na terenie województwa mazowieckiego ożywionego ruchu kadrowego, skutkującego wzrostem zatrudnienia w większości ankietowanych przedsiębiorstw. Pracodawcy planują dalsze zwiększanie zatrudnienia. Co trzecia firma informuje o wolnych miejscach pracy. Główną przyczyną zwiększania zatrudnienia jest wzrost potencjału ekonomicznego przedsiębiorstw oraz planowane inwestycje. Wielu pracodawców sygnalizuje problemy ze znalezieniem odpowiednich pracowników. Największymi barierami utrudniającymi rekrutację są niskie kwalifikacje kandydatów do pracy lub ich zbyt wygórowane żądania płacowe. Najbardziej poszukiwanymi na rynku pracy są osoby reprezentujące zawody handlowe (handlowcy, przedstawiciele handlowi, sprzedawcy) oraz kierowcy samochodów ciężarowych.

Presja płacowa wywoływana jest głównie przez aktywnych uczestników rynku pracy. Im wyższe kwalifikacje pracowników, tym presja jest większa. Pracodawcy odnotowują raczej niewielki nacisk na wzrost płac ze strony bezrobotnych.

Chęć zatrzymania pracowników w firmie staje się obecnie najczęstszym powodem planowanych wzrostów płac. Plany takie ma większość przedsiębiorców i to niezależnie od stopy bezrobocia w powiecie, w którym firma prowadzi działalność.

Wśród bezrobotnych przeważa pesymistyczne nastawienie, co do perspektywy znalezienia pracy. Jest to sprzeczne z oceną i oczekiwaniami przedsiębiorców formułujących swoje przewidywania wzrostu zatrudnienia. Ciekawą obserwacją jest fakt, że czym niższa stopa bezrobocia, tym bardziej negatywne jest nastawienie bezrobotnych do swoich szans na rynku pracy.

W opinii pracodawców i przedstawicieli Powiatowych Urzędów Pracy, mobilność bezrobotnych jest bardzo mała. Znajduje to potwierdzenie w deklaracjach samych bezrobotnych, na temat gotowości codziennych dojazdów do pracy, czy zmiany miejsca zamieszkania w celu podjęcia pracy.

Wszyscy uczestnicy rynku pracy zetknęli się ze zjawiskiem „szarej strefy”. Na podstawie częstotliwości wskazań można sądzić, że zjawisko to ma związek ze stopą bezrobocia i jest największym problemem tam, gdzie bezrobocie jest najwyższe.

Zdaniem prawie połowy pracodawców bezrobocie będzie spadać, a za największą przeszkodę spadku stopy bezrobocia uznają oni wysokie koszty pracy.

Znaczna część pracodawców nie zgłasza wolnych miejsc pracy do Powiatowych Urzędów Pracy, ani nie zatrudnia pracowników za ich pośrednictwem.

Wprowadzenie

W październiku 2006 r. Narodowy Bank Polski Oddział Okręgowy w Warszawie przeprowadził na terenie województwa mazowieckiego badanie rynku pracy, które jest częścią ogólnopolskich badań przeprowadzonych przez Narodowy Bank Polski.

Badanie było wykonane przy pomocy technik i narzędzi testowanych w trakcie badania pilotażowego, przeprowadzonego przez NBP Oddział Okręgowy w Kielcach. Jego celem było poznanie takich zjawisk jak:

1. Presja płacowa.
2. Mobilność rynku pracy.
3. Popyt i podaż pracy.
4. Szara strefa.
5. Bezrobocie i bariery wzrostu zatrudnienia.
6. Niedogodności i zalety lokalnego rynku pracy.

Prezentowany raport, który jest analizą rynku pracy badanych powiatów (m. st. Warszawa, radomskiego grodzkiego i grodziskiego) może być jednocześnie traktowany jako diagnoza wojewódzkiego rynku pracy. Badane powiaty reprezentują bowiem główne typy lokalnych rynków pracy, występujących w województwie. Elementem analiz, oprócz wyników badań ankietowych, są opinie eksperckie zebrane w czasie rozmów z dyrektorami i pracownikami Powiatowych Urzędów Pracy, funkcjonujących na terenie badanych powiatów. Ponadto, poprzez ukazanie pewnych ogólnych charakterystyk w badanej populacji, raport ten może być elementem diagnozy ogólnopolskiej.

Pełna baza danych oraz zbiorcze analizy statystyczne są dostępne w Departamencie Analiz Makroekonomicznych i Strukturalnych Narodowego Banku Polskiego. Wypełnione kwestionariusze ankiet są przechowywane w Oddziale Okręgowym w Warszawie.

1. Charakterystyka badań

Badania terenowe zostały wykonane w październiku 2006 roku, w trzech wytypowanych powiatach: powiecie grodziskim, reprezentującym grupę powiatów o najniższym wskaźniku bezrobocia (8,7%), powiecie radomskim grodzkim (m. Radom), reprezentującym powiaty o najwyższym wskaźniku bezrobocia (25,9%) oraz w m. st. Warszawa, charakteryzującym się najniższym bezrobociem na Mazowszu (4,9%). Charakterystykę statystyczną mazowieckiego rynku pracy i badanych powiatów zawiera Załącznik nr 1.

Przeprowadzone badania obejmują okres od 01.10.2005 r. do 30.09.2006 r., natomiast prognozy okres od 01.10.2006 r. do 30.09.2007 r.

Badania ankietowe zostały wykonane na próbie liczącej 168 bezrobotnych oraz 174 przedsiębiorstwa.

W przypadku bezrobotnych próba badawcza została określona według następujących kryteriów: czasu przebywania na bezrobociu, wykształcenia i płci bezrobotnego. Największym problemem z jakim zetknęli się ankieterzy badający bezrobotnych, było dotarcie do osób długotrwale bezrobotnych, charakteryzujących się niskim wykształceniem.

W trakcie operacjonalizacji próby przedsiębiorstw pominięte zostały jedno i dwuosobowe podmioty gospodarcze oraz firmy zatrudniające do pięciu pracowników, w których na przestrzeni ostatniego roku nie wystąpiły ruchy kadrowe (te firmy mają ograniczony wpływ na rynek pracy). Cel badania wymagał zdiagnozowania, przede wszystkim aktywnych uczestników rynku pracy, w związku z tym nadreprezentowane są firmy średnie i duże z sektora produkcyjnego a niedoreprezentowane mikroprzedsiębiorstwa z sektora handlu i usług. Przebadane firmy należą do kategorii przedsiębiorstw, mających największy wpływ na kreowanie podaży i popytu stanowisk pracy na rynku.

Szczegółowa charakterystyka prób badawczych znajduje się w Załącznikach nr 2 i nr 3.

Badania były prowadzone przy pomocy kwestionariuszy ankiety, składającej się głównie z pytań zamkniętych i niewielkiej ilości pytań półotwartych. Uzupełnieniem danych były materiały zebrane przy pomocy wywiadu standaryzowanego, przeprowadzonego z respondentami, którzy posiadają wiedzę „ekspercką” tj. z dyrektorami i pracownikami Powiatowych Urzędów Pracy.

Do operacjonalizacji i analizy zostały wykorzystane również takie źródła jak: dane pozyskane z Urzędu Statystycznego, Wojewódzkiego Urzędu Pracy i Powiatowych Urzędów Pracy.

2. Popyt i podaż pracy

2.1. Popyt i podaż pracy w opiniach pracodawców

W okresie od 1 stycznia 2006 r. do 30 września 2006 r. większość ankietowanych podmiotów gospodarczych (84,5%) zatrudniła łącznie 5 706 osób. W zdecydowanej większości stosunek pracy opierał się na umowie o pracę (71,7%) oraz na zasadzie umowy cywilno - prawnej (27,4%). Najwyższy odsetek firm, które zatrudniały nowych pracowników, odnotowano w powiecie grodziskim (93,3%), a najniższy w Radomiu (74,5%). Istnieje silna zależność pomiędzy ilością nowo zatrudnionych pracowników a wysokością stopy bezrobocia w powiecie. Stołeczne firmy zatrudniły 76,7% wszystkich nowo zatrudnionych pracowników, a firmy z Radomia 5,1%. Firmy radomskie praktycznie nie zatrudniały pracowników na zasadzie umowy cywilno - prawnej (1 firma zatrudniła 1 pracownika), co może świadczyć o słabo rozwiniętej sferze usług rynkowych Radomia.

W badanym okresie 85,6% ankietowanych firm wskazało odejście z pracy 3 404 pracowników. W największym stopniu były to odejścia dobrowolne, które miały miejsce w 66,7% ankietowanych przedsiębiorstwach i dotyczyły 1 495 pracowników. Odejścia 729 pracowników były spowodowane wygaśnięciem umowy na czas określony. Wystąpiły one w 19,5% badanych firm. Liczba odejść pracowników, podobnie jak w przypadku zatrudniania nowych pracowników, jest powiązana ze stopą bezrobocia (66,3% pracowników, którzy odeszli było zatrudnionych w firmach stołecznych, a 7,2% w radomskich). Na brak ruchu kadrowego wskazywało 14,4% firm. Najwyższy ich odsetek wystąpił w Radomiu (17,6%), a najniższy w powiecie grodziskim (11,1%).

Zdecydowana większość pracodawców nie wskazywała na problemy z rozwiązywaniem umów o pracę (88,5%).

Zwolnienia pracowników miały miejsce w 39,1% badanych firm. Łącznie zwolniono 1 055 pracowników. Warto nadmienić, że 84,5% firm, które zwalniały pracowników, rekrutowały również nowych.

Rynek pracy badanych powiatów na Mazowszu charakteryzuje się wysoką elastycznością i znacznym ruchem kadrowym. Stopa tworzenia miejsc pracy wynosi 22% (iloraz liczby przyjęć przez liczbę pracowników); stopa likwidacji miejsc pracy – 21,6% (iloraz liczby zwolnień przez liczbę pracowników); stopa realokacji miejsc pracy – 40,5% (iloraz sumy przyjęć i zwolnień przez liczbę pracowników).

Wskaźniki te wskazują na znacznie wyższą elastyczność rynku pracy m. st. Warszawa (o niskiej stopie bezrobocia) niż powiatu grodzkiego radomskiego, w którym stopa realokacji miejsc pracy była znacznie niższa niż w innych powiatach (35,6% przy 50% w Warszawie). W powiecie grodziskim, który charakteryzuje najwyższa stopa tworzenia miejsc pracy spośród badanych powiatów, stopa likwidacji miejsc pracy jest na niskim poziomie (19%), co może świadczyć o dobrych perspektywach rozwoju gospodarki powiatu (Tabela 1).

Tabela 1
Wskaźniki dotyczące ruchu kadrowego w badanych przedsiębiorstwach

Wskaźnik (w %)	m. st. Warszawa	m. Radom	powiat grodziski	cała próba badawcza
- tworzenia miejsc pracy	24,3	17,1	26,9	22,0
- likwidacji miejsc pracy	25,7	18,5	19,0	21,6
- realokacji miejsc pracy	50,0	35,6	45,9	40,5

Pomimo silnego ruchu kadrowego w badanych firmach, w przypadku 36,8% ankietowanych przedsiębiorstw, stan zatrudnienia nie zmienił się w stosunku do 30 września 2005 r. Na wzrost zatrudnienia wskazało 41,6% respondentów. Powodem wzrostu były w kolejności najczęstszych wyborów: wzrost sprzedaży (32,1% ogółu ankietowanych), poprawa możliwości finansowych firmy (16,7%), zwiększanie produkcji (16,1%) oraz nowe inwestycje (15,5%). Natomiast spadek odnotowano w 20,7% badanych firm, gdzie jako przyczynę najczęściej wskazywano: spadek sprzedaży (20,7%), prace sezonowe (12,1%) i zmniejszenie produkcji (10,3%). Wzrost zatrudnienia deklarowało najwięcej firm z powiatu grodziskiego (48,9%) i najmniej z m. st. Warszawa (34,6%). Spadek zatrudnienia w największym stopniu dotyczył firm stołecznych (24,4%), a w najmniejszym firm radomskich (13,7%).

Problemy ze znalezieniem pracowników miało ogółem 56,9% badanych przedsiębiorstw. W najmniejszym stopniu wskazywały na ich wystąpienie firmy z Radomia (47,1%) a w największym z powiatu grodziskiego (62,2%).

Najczęściej podawanymi zawodami, w których pracodawcom trudno znaleźć pracowników są według ilości wskazań: handlowiec (6,2%), kierowca samochodu ciężarowego (6,2%), przedstawiciel handlowy (4%), pracownik ochrony mienia i sprzedawca (po 2,8%). Struktura podawanych zawodów jest bardzo rozproszona, z powodu zróżnicowania branżowego firm i przyjętej metodologii (zastosowania „Klasyfikacji zawodów i specjalności”). Analizując strukturę zawodów zauważalne są problemy ze znalezieniem pracowników z umiejętnościami handlowymi (sprzedawca, przedstawiciel handlowy, handlowiec, agent ds. sprzedaży – 14,1% wskazań), zawodów specjalistycznych (monter instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych, spawacz, ślusarz, tokarz, elektromonter instalacji elektrycznych, operator obrabiarek sterowanych numerycznie – 10,7% wskazań), pracowników gastronomii (kucharz, kelner, piekarz, pomoc kuchenna – 7,4% wskazań) oraz informatyków (programista, pozostali informatycy gdzie indziej niesklasyfikowani – 3,4% wskazań).

Jako najczęstszą przyczynę problemów z pozyskaniem pracowników (Tabela 2) wskazywano brak kandydatów z odpowiednimi kwalifikacjami (81,8% badanych przedsiębiorstw), zbyt wygórowane oczekiwania płacowe kandydatów (28,3%) oraz brak motywacji kandydatów do podjęcia zatrudnienia (18,2%).

Tabela 2
Przyczyny problemów ze znalezieniem pracowników wg pracodawców

Wyróżnienie	m. st. Warszawa		m. Radom		powiat grodziski		cała próba badawcza	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Brak kandydatów z odpowiednimi kwalifikacjami.	37	78,7	23	95,8	21	75,0	81	81,8
Oczekiwania płacowe kandydatów były nie do przyjęcia.	21	44,7	1	4,2	6	21,4	28	28,3
Trudne warunki pracy, których nie zaakceptowali kandydaci.	2	4,3	1	4,2	2	7,1	5	5,1
Niechęć kandydatów do dalekich dojazdów do pracy.	4	8,5	1	4,2	5	17,9	10	10,1
Brak motywacji kandydatów do podjęcia zatrudnienia.	8	17,0	4	16,7	6	21,4	18	18,2
Brak kandydatów z odpowiednimi cechami osobowości.	14	29,8	1	4,2	0	0,0	15	15,2
Mała dyspozycyjność kandydatów.	4	8,5	2	8,3	2	7,1	8	8,1
Inne trudności.	5	10,6	3	12,5	6	21,4	14	14,1
Liczba firm, które udzieliły odpowiedzi:	47	X	24	X	28	X	99	X

Charakterystyczny dla pracodawców warszawskich był problem dotyczący braku kandydatów z odpowiednimi cechami osobowości. Wskazało go 29,8% przedsiębiorców; problem ten (za wyjątkiem Radomia) nigdzie nie był podnoszony. W Radomiu, w mniejszym stopniu niż w innych powiatach wskazywano na zbyt wysokie oczekiwania płacowe kandydatów do pracy – 4,2% (w powiecie grodziskim 21,4%, w Warszawie 44,7%).

Ponad połowa ankietowanych przedsiębiorstw informowała o wolnych miejscach pracy (55,2%). Łącznie firmy te dysponowały 835 wakatami. Najwyższy odsetek podmiotów gospodarczych, w których były wolne miejsca pracy wystąpił w powiecie grodziskim (71,1%) a najniższy w Radomiu (52,9%). Pod względem liczby wakujących stanowisk dominuje m. st. Warszawa (66,6% wszystkich wakatów).

Pracodawcy informujący o wakatach proponowali kandydatom do pracy wynagrodzenie trochę wyższe niż jesienią ubiegłego roku (42,3%) lub na zbliżonym poziomie (39,2%). Zdecydowanie wyższe wynagrodzenie deklarowało 13,4% przedsiębiorców. Żaden pracodawca nie oferował wynagrodzenia zdecydowanie niższego niż przed rokiem.

Struktura zawodowa wakatów jest zbliżona do listy zawodów, w których firmy poszukiwały pracowników: handlowcy – 5,6% wskazań, kierowcy samochodów ciężarowych – 9,5%, przedstawiciele handlowi – 5,1%.

W ciągu najbliższego roku większość badanych firm (63,8%) planuje zwiększyć zatrudnienie. Spadek zatrudnienia prognozuje 4% firm. Podział terytorialny nie różnicuje rozkładu odpowiedzi na temat planowanych zmian poziomu zatrudnienia.

Analiza czynników powodujących planowany wzrost zatrudnienia skłania do hipotezy, że jest on w większym stopniu efektem wykorzystania rezerw niż planowanych inwestycji. Najczęściej wymienianymi przyczynami wzrostu zatrudnienia były bowiem: wzrost sprzedaży (76,6% ankietowanych przedsiębiorstw), zwiększenie produkcji (38,7%), nowe inwestycje (37,8%) i poprawa możliwości finansowych firm (32,4%).

Wśród firm planujących znaczące inwestycje (37,9% badanych przedsiębiorstw) wzrost zatrudnienia deklaruje niemal 85%. Wśród firm nie planujących inwestycji zamiar taki ma niemal połowa firm. Jednocześnie 77,3% firm planujących inwestycje uważa, że spowodują one konieczność wzrostu zatrudnienia. Pozostałe są zdania, że nie będą miały one wpływu na jego wielkość.

Większość pracodawców nie obawia się, że pracownicy, na których pozostaniu im zależy odejdą z firmy. Opinię taką prezentuje 58% respondentów. Odmiennego zdania jest 22,4% badanych firm. Odejść pracowników w większym stopniu spodziewają się pracodawcy z powiatów o niższej stopie bezrobocia: m. st. Warszawa – 28,2% przedsiębiorców, powiat grodziski – 20%, Radom – 15,7%. Pracodawcy ci nie obawiają się, że ewentualne odejścia pracowników wpłyną na działalność firmy (43,6%). Przypuszczenie, że zdeorganizują one pracę firmy miało 28,2% spośród nich. Podstawowym działaniem mogącym zapobiec odejściom pracowników jest zdaniem pracodawców podwyższenie zarobków (76,9%).

2.2. Popyt i podaż pracy w opiniach bezrobotnych

Bezrobotni raczej pesymistycznie oceniają szanse na znalezienie pracy w powiecie. Niemal 81% ankietowanych uważa, że jej znalezienie jest trudne (44%) lub bardzo trudne (36,9%). Istnieje silna zależność pomiędzy wysokością stopy bezrobocia w powiatach, a oczekiwaniami bezrobotnych co do szansy znalezienia pracy. W Radomiu, w którym jest najwyższa stopa bezrobocia, w porównaniu z powiatem grodziskim i m. st. Warszawa, 89,3% ankietowanych bezrobotnych uważa, że trudno znaleźć pracę, podczas gdy w Warszawie opinię taką prezentuje 71,9% ankietowanych.

W Warszawie 24,6% bezrobotnych respondentów uważa, że łatwo znaleźć pracę (w tym 1,8%, że bardzo łatwo), w powiecie grodziskim – 16,4%, w Radomiu – 7,1%, (przy czym żaden bezrobotny z Radomia i powiatu grodziskiego nie stwierdził, że pracę można znaleźć bardzo łatwo (Tabela 3).

Tabela 3
Ocena bezrobotnych na temat możliwości znalezienia pracy w powiecie

Ocena	m. st. Warszawa		m. Radom		powiat grodziski		cała próba badawcza	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Bardzo łatwo jest znaleźć pracę.	1	1,8	0	0,0	0	0,0	1	0,6
Łatwo jest znaleźć pracę.	14	24,6	4	7,1	9	16,4	27	
Raczej trudno jest znaleźć pracę.	22	38,6	23	41,1	29	52,7	74	
Bardzo trudno jest znaleźć pracę.	19	33,3	27	48,2	16	29,1	62	
Nie wiem.	0	0,0	2	3,6	1	1,8	3	1,8
Brak odpowiedzi	1	1,7	0	0,0	0	0,0	1	0,6
ogółem:	57	100	56	100	55	100	168	100

Niemal połowa bezrobotnych pytanych czy przypuszczają, że w tym roku znajdą pracę uważała, że jej nie znajdzie (47%). Optymistycznie nastawionych do perspektywy znalezienia pracy było 26,2% respondentów, prawie tyle samo (26,8%) nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie. Największymi pesymistami byli ankietowani bezrobotni z Warszawy (57,9% odpowiedzi), a największymi optymistami bezrobotni z powiatu grodziskiego (40%). Może to świadczyć o tym, że bezrobotni z Warszawy – gdzie stopa bezrobocia spadła poniżej 5% – wykazują pewne cechy, które utrudniają im konkurowanie na rynku pracy (niskie kwalifikacje, cechy osobowości niezadowolające pracodawców itp.).

Bezrobotni, jako główne powody wpływające na niemożność zdobycia pracy, wskazują przede wszystkim czynniki leżące po swojej stronie: nieatrakcyjny wiek – 21%, brak znajomości, „układów” – 19,7%, brak lub znikomą ilość ofert pracy na rynku – 15,3% oraz nieadekwatność posiadanych kwalifikacji do potrzeb rynku – 13,4%. Bezrobotni z m. st. Warszawa jako główną przyczynę uniemożliwiającą zdobycie pracy podają nieatrakcyjny wiek – 30,2%. Ankietowani bezrobotni z Radomia, jako najważniejszą barierę w uzyskaniu pracy podali brak znajomości, „układów” – 24,6%. Natomiast respondenci z powiatu grodziskiego najczęściej wskazywali na swoje kwalifikacje jako nieadekwatne do potrzeb potencjalnych pracodawców – 21,3%. Wśród bezrobotnych, którzy uważali, że znajdują pracę przeważała opinia, że jej znalezienie jest kwestią czasu (24,7%) oraz, że znajdują pracę, gdyż są zdeterminowani w jej poszukiwaniu (23,3%).

Zdaniem bezrobotnych czynnikiem w największym stopniu utrudniającym znalezienie pracy w powiecie jest brak znajomości, „układów”. W skali ocen 1 – 4, gdzie 1 oznacza, że wskazana przyczyna nie utrudnia podjęcia pracy a 4, że utrudnia w dużym stopniu, czynnik ten uzyskał średnią ocenę 3,2. Inne czynniki w znacznym stopniu utrudniające podjęcie pracy to: brak środków na opłacenie kursów i szkoleń – ocena 3,1, zbyt niskie zarobki oferowane przez pracodawców – 3,0 oraz brak satysfakcjonującej finansowo pracy w pobliżu miejsca zamieszkania – 2,9. W powiecie grodziskim jako czynnik w większym stopniu utrudniający podjęcie pracy niż w innych powiatach wskazano zatrudnianie „na czarno” – 3,1.

W opiniach bezrobotnych zwiększenie szans na zatrudnienie daje ukończenie następujących kursów i szkoleń: języków obcych – 24,6%, obsługi komputera – 23,8%, prawa jazdy (wszystkich kategorii) – 17,9%. W Warszawie i Radomiu najczęściej wskazywano kurs języków obcych (odpowiednio 33,6% i 20,5% ankietowanych). Badani bezrobotni z powiatu grodziskiego za najatrakcyjniejszy uznali kurs obsługi komputera (25,2%).

Gotowość podjęcia szkolenia za opłatą równą pierwszej proponowanej pensji miesięcznej, mimo braku gwarancji zatrudnienia, deklarowało 42,3% ankietowanych, przy czym w Radomiu osoby te stanowiły 67,9% a w pozostałych powiatach niecałe 30%.

Wśród działań podejmowanych w celu poprawy swojej sytuacji życiowej, 50% ankietowanych bezrobotnych podało poszukiwanie jakiejkolwiek pracy, 32,7% poszukiwanie pracy satysfakcjonującej finansowo, a 29,2% podejmowanie pracy dorywczej.

2.3. Podsumowanie

W badanych podmiotach gospodarczych występuje ożywiony ruch kadrowy. Większość firm zatrudnia nowych pracowników, jednocześnie również zwalnia (pracownicy są zwalniani lub odchodzą sami). Przy ożywionym ruchu kadrowym, ogólny stan zatrudnienia zwiększył się w 41,6% badanych firm.

Ponad połowa ankietowanych przedsiębiorstw ma problemy ze znalezieniem pracowników; dotyczy to głównie grupy zawodów z sektora handlu i usług. Barierą

jest brak kandydatów z odpowiednimi kwalifikacjami lub ich wygórowane oczekiwania płacowe.

W co trzecim badanym podmiocie są zgłaszane wakaty; dotyczy to w szczególności firm działających na rynku krajowym i międzynarodowym.

Prawie dwie trzecie ankietowanych przedsiębiorstw planuje zwiększenie zatrudnienia. Głównymi czynnikami dynamizującymi zatrudnienie są: wzrost sprzedaży, zwiększenie produkcji i planowane inwestycje.

Mimo powszechnego wśród pracodawców założenia, że nie nastąpi u nich spadek zatrudnienia, znacząca ilość firm jest przekonana, że odejdą pracownicy, na których im zależy. Zjawisko to będzie dotyczyć głównie grupy zawodów sektora usług rynkowych.

Według opinii przedstawicieli urzędów pracy, bardzo ożywiony ruch kadrowy dotyczący takich zawodów jak sprzedawca, handlowiec, kierowca, pracownik magazynowy, czy pracownik ochrony, spowodowany jest niskimi płacami. Jednak realia rynkowe sprawiają, że pracodawcy nie są w stanie podnieść płac – np. dla niektórych firm spedycyjnych, ekonomicznie korzystniejsze jest zatrudnić kierowców z za wschodniej granicy.

Elastyczność bezrobotnych (rozumiana jako gotowość podjęcia pracy poniżej kwalifikacji, lub wymagającej przekwalifikowania) jest dobrze oceniana przez urzędy pracy. Jednak ta pozytywna ocena odnosi się w większym stopniu do osób poszukujących pracy legitymujących się wyższym i średnim wykształceniem.

3. Presja płacowa

3.1. Presja płacowa w opiniach pracodawców

Zagadnienia wymagań płacowych, zarówno pracodawców jak i bezrobotnych biorących udział w badaniu jest jednym z podstawowych celów bieżącej analizy. Wysoki odsetek ankietowanych pracodawców uważa, że zbyt wysokie wymagania płacowe są jedną z najistotniejszych niedogodności lokalnego rynku pracy (Tabela 10).

Zbyt wygórowane wymagania płacowe dobrych fachowców wskazało 23% ankietowanych przedsiębiorców. Jako zaletę rynku pracy wskazało tę cechę 8,6% pracodawców. Zbyt wygórowane wymagania płacowe kandydatów o niskich kwalifikacjach, jako niedogodność rynku pracy, wskazało 12,6% ankietowanych firm. Jednocześnie 15,5% respondentów uważało tę cechę za zaletę.

Pracodawcy z Warszawy, w większym stopniu niż pracodawcy z Radomia, zwracają uwagę na wygórowane wymagania płacowe kandydatów do pracy. Wysokie oczekiwania płacowe nie są jednak postrzegane przez pracodawców jako jedna z najistotniejszych barier ograniczających spadek bezrobocia – wskazuje na nie 14,4% wszystkich respondentów.

Tabela 4
Rozkład odpowiedzi na temat bieżącej presji płacowej

Kandydaci obecnie są skłonni podjąć pracę za wynagrodzenie:	Wysokiej klasy specjaliści		Robotnicy wykwalifikowani		Robotnicy niewykwalifikowani		Bezrobotni	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Zdecydowanie niższe niż przed rokiem	4	2,3	0	0,0	0	0,0	2	1,2
Trochę niższe niż przed rokiem	4	2,3	5	2,9	6	3,5	3	1,7
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed roku	19	10,9	25	14,4	67	38,5	61	35,1
Trochę wyższe niż przed rokiem	43	24,7	52	29,9	47	27,0	31	17,8
Zdecydowanie wyższe niż przed rokiem	74	42,6	68	39,1	22	12,6	14	8,1
Trudno powiedzieć	30	17,2	24	13,7	32	18,4	61	34,9
Brak odpowiedzi	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	1,2
ogółem:	174	100	174	100	174	100	174	100

Spośród firm, które miały problemy ze znalezieniem odpowiednich pracowników 28,3% wskazało, że oczekiwania płacowe kandydatów były nie do przyjęcia.

W ocenie 67,3% pracodawców, wysokiej klasy specjaliści są skłonni podjąć pracę za wyższe wynagrodzenie niż przed rokiem, w tym 42,6% za zdecydowanie wyższe wynagrodzenie. Robotnicy wykwalifikowani, zdaniem 69% badanych firm, będą wymagali wyższych poborów by podjąć się pracy. W mniejszym stopniu wymagania odnośnie wyższych

pensji dotyczą robotników niewykwalifikowanych i osób bezrobotnych (odpowiednio 39,6% oraz 25,9% wskazań). Zaledwie 10,9% ankietowanych firm stwierdziło, że wymagania płacowe wysokiej klasy specjalistów są na poziomie zbliżonym do ubiegłorocznego. Zdaniem 14,4% pracodawców robotnicy wykwalifikowani mają podobne oczekiwania płacowe jak przed rokiem, a jeśli chodzi o robotników niewykwalifikowanych oraz bezrobotnych to przedsiębiorcy oceniają, że wymagania płacowe wymienionych grup społecznych nie odbiegają od tych sprzed roku (Tabela 4).

Wśród zawodów wskazanych przez pracodawców jako te, które pozwalają otrzymać znacznie wyższe pobyry niż przed rokiem, najczęściej przedsiębiorcy wymieniali takie zawody jak: informatycy (25 wskazań – 14,4%), kierowcy samochodów ciężarowych (19 wskazań – 10,9%), inżynier budownictwa, handlowiec, murarz i ślusarz (po 10 wskazań – 5,7%).

Wśród umiejętności, których posiadanie sprawia, że kandydat może dostać pracę w powiecie, za znacznie wyższe wynagrodzenie niż przed rokiem, wskazano głównie: znajomość języka obcego – 22,5%, umiejętność sprzedaży – 16,4%, umiejętność obsługi komputera – 14,6% i łatwość nawiązywania kontaktów z ludźmi – 14,3%.

Podsumowując prezentacje wyników dotyczących opinii przedsiębiorców na temat umiejętności umożliwiających zdobycie wyższego wynagrodzenia warto przytoczyć opinie przedstawicieli Powiatowych Urzędów Pracy. W rozmowach, jakie przeprowadziliśmy w ramach „opinii eksperckich” we wszystkich badanych urzędach pracy, dyrektorzy i pracownicy potwierdzili fakt, że umiejętność władania językiem obcym jest powszechnie wymaganą od kandydatów umiejętnością, zgłaszaną przy rekrutacji. Jednocześnie odnieśli się z dużą rezerwą do tych wymagań. Częstą praktyką jest bowiem, że pracownik, od którego wymagano w chwili rekrutacji znajomości języka obcego, nie wykorzystuje tych umiejętności, ponieważ firma nie prowadzi działalności na rynku międzynarodowym. Jest to więc wymaganie często „na wyrast”.

Ankietowani przedsiębiorcy podzielili się z nami swoimi przypuszczeniami na temat prognoz średniego wynagrodzenia w ich firmach w ciągu najbliższych 12 miesięcy (Tabela 5).

Tabela 5
Rozkład odpowiedzi na temat prognozowanej presji płacowej

Kategorie	Powiaty		m. st. Warszawa		m. Radom		powiat grodziski		cała próba badawcza	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Znacznie wzrosnie	12	15,4	3	5,9	4	8,9	19	10,9		
Nieznacznie wzrosnie	38	48,7	27	52,9	24	53,3	89	51,2		
Będzie na zbliżonym poziomie	19	24,4	19	37,3	15	33,3	53	30,5		
Nieznacznie zmniejszy się	1	1,3	0	0,0	0	0,0	1	0,6		
Znacznie zmniejszy się	2	2,6	0	0,0	0	0,0	2	1,2		
Nie potrafimy teraz powiedzieć	6	7,6	2	3,9	2	4,5	10	5,6		
ogółem:	78	100	51	100	45	100	174	100		

Zdaniem 62,1% ankietowanych firm wynagrodzenie ich pracowników wzrosnie (zdaniem 10,9% „znacznie wzrosnie”), w opinii 30,5% pozostanie na zbliżonym poziomie.

Większość firm prognozuje u siebie wzrost średnich wynagrodzeń – w m. st. Warszawa 64,1%, w Radomiu 58,8%, a w powiecie grodziskim 62,2%. Przewidywany jest wzrost wynagrodzeń we wszystkich badanych powiatach, bez

względu na wysokość stopy bezrobocia. Ilość wskazań antycypujących spadek wynagrodzeń jest nieznaczna (jedynie 3 przedsiębiorstwa z Warszawy na 174 badane firmy przewidują spadek wynagrodzeń). Powodem planowanych wzrostów średniego wynagrodzenia, według pracodawców jest najczęściej: chęć zatrzymania najlepszych pracowników – 32,8%, dobre wyniki przedsiębiorstwa – 26,4% oraz podwyżki wynagrodzeń w innych firmach w regionie – 13,8%. Są to głównie czynniki natury mikroekonomicznej, związane z kondycją i planami firmy. Czynniki makroekonomiczne ma prawie dwukrotnie mniej wskazań niż drugi w kolejności – kondycja firm.

3.2. Presja płacowa z perspektywy bezrobotnych

Oczekiwania płacowe większości ankietowanych bezrobotnych są zdecydowanie wyższe od ustawowego minimalnego wynagrodzenia, ale wyraźnie niższe od przeciętnych wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw.

Przy założeniu, że czas dojazdu do pracy nie jest dłuższy niż pół godziny 15,5% bezrobotnych skłonnych jest podjąć pracę za wynagrodzenie niższe niż 899 zł netto, 38,1% za wynagrodzenie od 900 do 1 200 zł, a 32,7% za płacę od 1 201 do 1 800 zł. Tylko 1 respondent podał (jako minimalną) kwotę 3 260 zł netto.

Przy założeniu, że czas dojazdu do pracy wynosi około jednej godziny już tylko 4,8% bezrobotnych skłonnych jest podjąć pracę za wynagrodzenie niższe niż 899 zł netto, 22,6% za wynagrodzenie od 900 do 1 200 zł, 38,7% za płacę od 1 201 do 1 800 zł, a 15,5% deklaruje zainteresowanie wynagrodzeniem od 1 801 do 2 130 zł. Czterech respondentów podało (jako minimalną) kwotę 3 260 zł netto.

Ponad połowa respondentów nie jest zainteresowana żadnym wynagrodzeniem w przypadku, gdy podjęcie pracy wiązałoby się z koniecznością zmiany miejsca zamieszkania.

Kobiety mają znacznie niższe wymagania płacowe niż mężczyźni, niezależnie od konieczności dojazdu czy zmiany miejsca zamieszkania (Tabela 6).

Z badań wynika, że nie ma jednoznacznego związku pomiędzy presją płacową a okresem pozostawania na bezrobociu, natomiast w sytuacji, gdy podjęcie pracy wiąże się z koniecznością dojazdów do pracy lub zmiany miejsca zamieszkania, widoczny jest skokowy wzrost oczekiwań (Załącznik nr 4).

Tabela 6
Przeciętne minimalne oczekiwania płacowe bezrobotnych według czasu dojazdu do pracy i w przypadku konieczności zmiany miejsca zamieszkania (w zł netto)

Płeć \ Czas dojazdu do pracy	Nie dłuższy niż pół godziny	Okolo jednej godziny	Konieczność zmiany miejsca zamieszkania
Kobiety	1 232	1 423	2 192
Mężczyźni	1 420	1 780	2 827

Tabela 7

Minimalne średnie wynagrodzenie, za które bezrobotny skłonny byłby podjąć zatrudnienie przy różnym czasie dojazdu do pracy i konieczności zmiany miejsca zamieszkania (w zł netto)

Założenie	m. st. Warszawa	m. Radom	powiat grodzicki	cała próba badawcza
Czas dojazdu mniejszy niż pół godziny w jedną stronę	1 520	1 146	1 313	1 330
Czas dojazdu około godziny w jedną stronę	1 736	1 499	1 598	1 615
Konieczność zmiany miejsca zamieszkania	2 752	2 446	2 490	2 573

Z badań wynika, że oczekiwania bezrobotnych maleją wraz ze wzrostem stopy bezrobocia w powiecie. Najmniejszą presję płacową wykazują ankietowani bezrobotni w Radomiu, a najwyższą w m. st. Warszawie, niezależnie od konieczności dojazdów czy zmiany miejsca zamieszkania (Tabela 7).

3.3. Podsumowanie

Większość ankietowanych pracodawców odnotowuje bieżącą presję płacową, głównie ze strony wysokiej klasy specjalistów oraz robotników wykwalifikowanych. Specjaliści i robotnicy wykwalifikowani są twardymi negocjatorami w trakcie rekrutacji do pracy.

Większość ankietowanych firm zamierza w najbliższym roku podwyższyć średnią płacę, głównie z powodu chęci zatrzymania potrzebnych pracowników w firmie.

Bezrobotni oczekują wyższych wynagrodzeń niż te, które oferują im pracodawcy i nie ma jednoznacznego związku pomiędzy presją płacową a okresem pozostawania na bezrobociu, natomiast w sytuacji gdy podjęcie pracy wiąże się z koniecznością dojazdów do pracy lub zmiany miejsca zamieszkania, widoczny jest skokowy wzrost oczekiwań.

Wpływ bezrobotnych na kreowanie presji płacowej jest ograniczony. Oczekiwania bezrobotnych maleją wraz ze wzrostem stopy bezrobocia w powiecie. Natomiast nie daje się zauważyć wyraźnego związku pomiędzy stopą bezrobocia w powiecie a żądaniami płacowymi pracowników.

4. Mobilność rynku pracy

4.1. Mobilność rynku pracy z perspektywy pracodawców

W ciągu ostatnich dwunastu miesięcy 16,1% ankietowanych firm starało się o zatrudnienie osób, zamieszkujących w odległości uniemożliwiającej codzienne dojazdy do pracy. Spośród tych firm 57,1% wskazywało na przypadki odmówienia podjęcia pracy przez kandydatów (łącznie 273 osoby). W przypadku 64,3% firm 242 kandydatów, o których zabiegano, podjęto pracę. W ciągu najbliższego roku 12,1% firm zamierza starać się o zatrudnienie osób zamieszkujących w takiej odległości, że będzie to związane ze zmianą przez nich miejsca zamieszkania (47,6% firm z Warszawy i 52,4% firm z powiatu grodziskiego). Nie zamierza zatrudniać takich osób 78,2% firm. Pracodawcy, zabiegający o nowych pracowników, dla których podjęcie zatrudnienia łączy się ze zmianą miejsca zamieszkania, proponują im zarobki wyższe niż dotychczas oferowane miejscowym pracownikom oraz zapewniają im zakwaterowanie (47,6%).

4.2. Mobilność rynku pracy z perspektywy bezrobotnych

Bezrobotni z województwa mazowieckiego nie są chętni do zmiany miejsca zamieszkania. Ponad połowa badanych bezrobotnych (52,4%) nie wyraziła gotowości zmiany miejsca zamieszkania w razie znalezienia atrakcyjnej i dobrze płatnej pracy. W największym stopniu dotyczyło to osób z powiatu grodziskiego (60%). Miejsce zamieszkania mogłoby zmienić 47,6% badanych. Największą gotowość do zmiany miejsca zamieszkania w przypadku otrzymania pracy wykazują bezrobotni z Warszawy – 52,6% ankietowanych (Tabela 8).

Tabela 8

Rozkład odpowiedzi na temat gotowości zmiany miejsca zamieszkania

Gotowość zmiany miejsca zamieszkania	m. st. Warszawa		m. Radom		powiat grodziski		cała próba badawcza	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Tak	30	52,6	28	50,0	22	40,0	80	47,6
Nie	27	47,4	28	50,0	33	60,0	88	52,4
ogółem:	57	100	56	100	55	100	168	100

Bezrobotni najchętniej podjęliby pracę i zamieszkali na wybrzeżu – 12,3% oraz w górach – 9,6%, co może świadczyć, że do decyzji o zmianie miejsca zamieszkania skłania nie tyle atrakcyjny rynek pracy, lecz prawdopodobnie walory turystyczne wskazanych regionów. Dla 10,1% bezrobotnych miejsce pracy nie miało żadnego znaczenia.

Dla 47% ankietowanych pewnością otrzymania pracy za granicą jest wystarczającym powodem do podjęcia decyzji o wyjeździe nawet na kilka lat. Najwięcej osób wyjechałoby na kilka lat za granicę z Radomia – 58,9% badanych. Większość bezrobotnych nie chce wyjeżdżać z kraju w celu podjęcia pracy, mimo zapewnienia im zatrudnienia za granicą – 53%. Na wyjazd z Polski, bez gwarancji zatrudnienia, ale mając miejsce, w którym można się zatrzymać nie zdecydowałoby się 81% ankietowanych.

Pytaliśmy również o oczekiwania płacowe bezrobotnych, którzy zdecydowaliby się na zmianę miejsca zamieszkania, gdyby znaleźli atrakcyjną i dobrze płatną pracę poza obecnym miejscem zamieszkania. Ponad połowa ankietowanych (52,4%) stwierdziła, że żadna pensja nie jest w stanie wpłynąć na podjęcie przez nich decyzji o zmianie miejsca zamieszkania. Prawie 15% bezrobotnych zaakceptowałoby w tej sytuacji miesięczne wynagrodzenie netto w przedziale od 1801 zł do 2130 zł.

Prawie wszyscy bezrobotni (98,8%) chętnie podjęliby w regionie pracę, która wymagałaby dojazdów nie dłuższych niż pół godziny w jedną stronę. Z tą decyzją związane są konkretne oczekiwania płacowe. W przypadku podjęcia pracy przy dojazdach nie dłuższych niż pół godziny w jedną stronę, najwięcej osób (38,1% respondentów) zaakceptowałoby wynagrodzenie od 900 zł do 1200 zł. W przypadku podjęcia pracy przy dojazdach około jednej godziny, wynagrodzenie miesięczne netto w przedziale od 1201 zł do 1800 zł jest tą wielkością, która niweluje wydłużenie czasu dojazdu. Za takie wynagrodzenie przy dojazdach około jednej godziny skłonnych jest podjąć pracę 38,7% respondentów (Załącznik nr 4).

4.3. Podsumowanie

Mobilność bezrobotnych jest bardzo niska. Firmy, które zabiegały o zatrudnienie pracowników w odległości uniemożliwiającej codzienne dojeżdżanie do pracy, częściej spotykały się z odmową niż akceptacją warunków pracy. Większość bezrobotnych nie jest gotowa zmienić miejsca zamieszkania za żadne wynagrodzenie.

Niska ogólna mobilność bezrobotnych, jest istotnym czynnikiem generującym niedopasowanie podaży i popytu na rynku pracy, działającym wzmocniająco na presję płacową poprzez ograniczenie ogólnej podaży pracy.

5. Szara strefa

5.1. Szara strefa w opiniach pracodawców

Odsetek osób pracujących „na czarno” wskazało 72,1% badanych firm. Najwięcej firm (25,9%) uważa, że nielegalnie pracuje od 11% do 20% pracujących. Przedsiębiorcy oceniają, że w Warszawie średni odsetek zatrudnionych „na czarno” wynosi 31%, w Radomiu – 25,9%, a w powiecie grodziskim – 15,5%.

O firmach, które zatrudniają pracowników nielegalnie słyszało 63,2% przedsiębiorców, najwięcej w Radomiu (86,3%), gdzie stopa bezrobocia jest najwyższa, a najmniej w powiecie grodziskim (46,7%), w którym stopa bezrobocia jest na niskim poziomie. Respondenci, którym znane są firmy zatrudniające nielegalnie uważają, że zatrudnianie „na czarno” obniża konkurencyjność ich firmy. Zdanie takie ma 37,9% ankietowanych pracodawców.

Respondenci ze wszystkich powiatów stwierdzają, że szara strefa dotyczy przede wszystkim branży budowlanej (28,1%), drobnego handlu i prac domowych (po 15,4%) oraz branży usługowej (14,4%). Pracodawcy są zdania, że nielegalne zatrudnienie jest szczególnie upowszechnione w mikroprzedsiębiorstwach (50%) i małych przedsiębiorstwach (38,9%). Wskazanie na firmy powyżej 250 zatrudnionych wystąpiło tylko w jednym przypadku w Warszawie.

5.2. Szara strefa w opiniach bezrobotnych

Ponad połowa ankietowanych bezrobotnych (59,5%) słyszała o zarejestrowanych bezrobotnych, którzy nielegalnie pracują zarobkowo. Największy odsetek ankietowanych, którzy słyszeli o takich przypadkach wystąpił w Radomiu (76,8%).

Zdaniem 32% ankietowanych bezrobotnych nielegalnie zatrudnieni zarabiają lepiej niż osoby zatrudnione legalnie. Natomiast zdaniem 13% bezrobotnych pracujących „na czarno” zarabiają gorzej. W Radomiu uważa tak 9,3% ankietowanych. Zdaniem bezrobotnych odsetek zarejestrowanych bezrobotnych pracujących nielegalnie przedstawia się następująco (w wartościach średnich): Mazowsze – 42,7%, m. st. Warszawa – 48,7%, Radom – 37,8%, a powiat grodziski – 45%.

Około 2% ankietowanych uważa, że nie ma wśród ogółu bezrobotnych takich osób, które rejestrują się w urzędach pracy, chociaż w ogóle nie zamierzają ani szukać, ani podjąć legalnej pracy, 44% nie ma na ten temat zdania. Bezrobotni, którzy wskazują na występowanie takiego zjawiska stanowią 29,1% ankietowanych. Zdaniem 45,4% respondentów bezrobotni, którzy nie zamierzają pracować legalnie rejestrują się, ponieważ chcą uzyskać ubezpieczenie, 21,5% osób uważa, że spowodowane jest to pracą „na czarno”, a 14,7%, że chcą uzyskać prawo do zasiłku.

Ponad 60% bezrobotnych odradzałoby przyjacielowi w podobnej sytuacji życiowej podjęcie pracy „na czarno”. Jeżeli jednak przyjaciel już zdecydował się na przyjęcie oferty, przeciętne minimalne wynagrodzenie jakie doradzałby mu bezrobotny powinno wynosić: przy pracy świadczonej w miejscu zamieszkania – 1 627 zł netto, przy codziennych dojazdach około jednej godziny na własny koszt – 1 944 zł netto, natomiast gdy praca świadczona jest w takiej odległości, że zatrudniony będzie mógł przyjeżdżać do domu tylko na weekendy – 2 693 zł netto.

5.3. Podsumowanie

Większość pracodawców i bezrobotnych zetknęła się ze zjawiskiem szarej strefy. Można zauważyć zależność, pomiędzy odpowiedziami na temat zasięgu i skutków oddziaływania szarej strefy, a stopą bezrobocia w badanych powiatach. Zarówno wśród przedsiębiorców jak i bezrobotnych z Radomia (posiadającego najwyższą stopę bezrobocia wśród badanych powiatów), wskazania na temat szarej strefy w regionie są najczęstsze. Podobne wnioski, można wysnuć również na podstawie rozmów eksperckich przeprowadzonych z pracownikami Powiatowych Urzędów Pracy.

6. Bezrobocie i bariery wzrostu zatrudnienia

6.1. Bezrobocie w opiniach pracodawców

Niemal połowa ankietowanych pracodawców (47,1%) ocenia, że bezrobocie w ich powiecie zmniejszy się, przy czym 36,8% jest zdania, że spadek ten będzie umiarkowany, a 10,3% że będzie znaczny. Wzrost bezrobocia prognozuje 10,9% ankietowanych (2,9% ocenia, że będzie on znaczny) (Tabela 9).

Najbardziej optymistyczne oceny dotyczące zmian poziomu bezrobocia uzyskano w powiecie grodziskim, gdzie żaden ankietowany nie prognozuje wzrostu bezrobocia, a 60% uważa, że bezrobocie zmniejszy się. Największy odsetek opinii ankietowanych, którzy twierdzili, że bezrobocie zwiększy się odnotowano w m. st. Warszawa (17,9%). Przeważały opinie wskazujące na umiarkowany spadek bezrobocia (36,8%). Zauważalna jest pewna korelacja pomiędzy stopą bezrobocia w powiecie, a oceną pracodawców na temat jej zmian. Więcej respondentów opowiada się za spadkiem bezrobocia w m. st. Warszawa i powiecie grodziskim, w których jest niska stopa bezrobocia. Większość pracodawców z Radomia, powiecie o wysokiej stopie bezrobocia, jest zdania, że bezrobocie nie zmieni się (49%). W Radomiu jest też najniższy odsetek pracodawców, którzy twierdzą, że bezrobocie spadnie (33,3%).

Tabela 9
Przypuszczenia pracodawców na temat bezrobocia w najbliższym okresie

Bezrobocie w powiecie	Powiaty		m. st. Warszawa		m. Radom		powiat grodziski		ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Znacznie się zmniejszy.	11	14,1	2	3,9	5	11,1	18	10,3		
Zmniejszy się umiarkowanie.	27	34,6	15	29,4	22	48,9	64	36,8		
Utrzyma się na dotychczasowym poziomie.	15	19,2	25	49,0	9	20,0	49	28,2		
Zwiększy się.	9	11,5	5	9,8	0	0,0	14	8,0		
Znacznie się zwiększy.	5	6,4	0	0,0	0	0,0	5	2,9		
Trudno powiedzieć.	11	14,2	4	7,9	9	20,0	24	13,8		
ogółem	78	100	51	100	45	100	174	100		

Zdaniem respondentów ze wszystkich powiatów, główną barierą utrudniającą zmniejszanie się bezrobocia w powiecie są wysokie koszty pracy. Bariery tę wskazało 78,2% ankietowanych.

Wśród innych istotnych barier wymieniana była nieprzejrzystość przepisów i biurokracja (26,4% ankietowanych), szara strefa na rynku pracy (19,5%), niesprawne pośrednictwo pracy (18,4%), brak odpowiedniej polityki samorządów terytorialnych promującej inwestycje oraz niedostosowanie profilu szkolnictwa wyższego do wymogów rynku pracy (po 15,5%).

Odpowiedzi respondentów w układzie regionalnym były bardzo zróżnicowane. W powiecie grodziskim 44,4% ankietowanych jako barierę spadku bezrobocia wskazało sytuację gospodarczą w powiecie. Czynniki te nie były wskazywane przez respondentów z innych powiatów. W porównaniu do innych regionów wysoki odsetek ankietowanych z powiatu grodziskiego (20%) wskazywał również na niski poziom oferowanych przez pracodawców wynagrodzeń. Brak odpowiedniej polityki samorządów terytorialnych promującej inwestycje był podkreślany jako bariera spadku bezrobocia głównie przez pracodawców z Radomia (39,2%). W odniesieniu do tego powiatu uzyskano również dużą liczbę wskazań na niewystarczającą infrastrukturę, która byłaby atrakcyjna dla inwestorów (17,6% respondentów). W Warszawie wielu respondentów w porównaniu z innymi powiatami wymieniało wysokie oczekiwania płacowe kandydatów (20,5%).

W zakresie przepisów kodeksu pracy stanowiących barierę dla wzrostu zatrudnienia pracodawcy najczęściej wskazywali przepisy dotyczące zwolnień lekarskich i zasiłków chorobowych (38,5% ankietowanych), zawierania i rozwiązywania umów o pracę (32,8%), norm czasu pracy (28,7%) oraz godzin nadliczbowych (27%).

W Radomiu jako istotny czynnik wskazano również uregulowania prawne dotyczące przepisów BHP (35,3%), a w powiecie grodziskim dotyczące zatrudniania w ramach umów cywilno - prawnych (20%).

W Warszawie niewielu ankietowanych w porównaniu z innymi powiatami uważało za barierę przepisy dotyczące norm czasu pracy – 15,4% przy 47,1% w Radomiu.

6.2. Bezrobotni o swoich strategiach

Większość ankietowanych bezrobotnych w ciągu ostatnich trzech miesięcy ograniczyła swoje działania mające na celu znalezienie pracy do przeglądania ofert pracy Powiatowego Urzędu Pracy (64,3% ankietowanych) oraz ofert prasowych (47,6%). Popularną formą poszukiwania pracy było też zwrócenie się o pomoc do znajomych (38,1%) oraz szukanie jej przez internet (21,4%). Działania te były w takim samym stopniu podejmowane w każdym z analizowanych powiatów.

Żadnych działań nie podejmowało 7,1% ankietowanych bezrobotnych, przy czym ich najwyższy odsetek wystąpił w Radomiu (8,9%), a najniższy w powiecie grodziskim (5,5%).

Dokładnie połowa ankietowanych poszukuje jakiegokolwiek pracy, 32,7% poszukuje pracy satysfakcjonującej pod względem finansowym, a 28,6% zatrudnienia w swoim zawodzie. Prace dorywcze podejmuje 29,2% ankietowanych, przy czym najwięcej w Radomiu (51,8%). Bezrobotni z Radomia wykazują się największą aktywnością w zakresie podejmowanych działań. Na tle innych badanych powiatów więcej osób spośród ankietowanych przygotowuje się do wyjazdu za granicę (8,9%), pracuje podczas sezonu letniego w kraju (8,9%) i za granicą (5,4%) oraz wykonuje prace chałupnicze (3,6%). Więcej bezrobotnych uczy się również języka obcego (16,1%). W pozostałych powiatach odsetek osób wskazujących na podejmowanie ww. działań był nieznaczny.

Bezrobotni z powiatu grodziskiego, w większym stopniu niż ci z innych badanych powiatów, kładą nacisk na podwyższanie kwalifikacji: 20% bierze udział w szkoleniach mających na celu zdobycie konkretnych umiejętności zawodowych, 14,5% uczy się obsługi komputera.

Generalnie respondenci nie podejmują działań związanych z rozpoczęciem własnej działalności gospodarczej. W ciągu ostatnich trzech miesięcy próbę taką podjął 1 bezrobotny.

Bezrobotni raczej pesymistycznie oceniają szanse znalezienia pracy w powiecie (47% uważa, że jej nie znajdzie). W Warszawie opinię taką wyraża 57,9% ankietowanych. Pozytywnie szanse na znalezienie pracy ocenia 26,2% ankietowanych, przy czym najwyższy odsetek takich opinii odnotowano w Radomiu (30,4%).

Bezrobotni uważający, że nie znajdują pracy jako przyczynę podają ich nieatrakcyjny dla pracodawcy wiek (21%) i brak znajomości, (19,7%). Na czynniki te wskazują bezrobotni we wszystkich powiatach, przy czym nieatrakcyjny wiek jest wskazywany najczęściej w Warszawie (30,2%) a brak znajomości, w Radomiu (24,6%). W powiecie grodziskim najwięcej bezrobotnych uważa, że posiada kwalifikacje nieadekwatne do potrzeb rynku (21,3%). Stosunkowo wysoki odsetek bezrobotnych za przyczynę problemów ze znalezieniem pracy uważało brak ofert pracy lub ich małą ilość (15,3%).

W ocenie respondentów 29,1% bezrobotnych rejestruje się chociaż w ogóle nie zamierza szukać pracy. Istnienie takiego zjawiska potwierdziło 51,8% ankietowanych, 1,8% uważało, że takie zjawisko nie występuje. Spośród osób, które potwierdziły istnienie tego zjawiska 45,4% uważa, że osoby te rejestrują się z powodu chęci uzyskania ubezpieczenia, a 21,5%, że pracują one nielegalnie. Tylko w Warszawie (18,9%) i powiecie grodziskim (20,3%) jako istotną przyczynę wskazano chęć uzyskania prawa do zasiłku.

6.3. Podsumowanie

Prawie połowa ankietowanych pracodawców ocenia, że bezrobocie w ich powiecie zmniejszy się, przy czym większość z nich ocenia, że spadek ten będzie umiarkowany. Za największą barierę spadku bezrobocia uznawane są przede wszystkim wysokie koszty pracy.

Większość bezrobotnych w trakcie szukania pracy ogranicza się do przeglądania ofert pracy Powiatowego Urzędu Pracy i ogłoszeń prasowych oraz zwraca się o pomoc do znajomych. W zakresie innych metod poszukiwania pracy bezrobotni są mało aktywni.

Niemal połowa bezrobotnych swoje szanse na znalezienie pracy ocenia pesymistycznie, jako główną przyczynę wskazując nieatrakcyjny dla pracodawcy wiek i brak znajomości, a także posiadanie kwalifikacji nieadekwatnych do potrzeb rynku oraz brak lub małą ilość ofert pracy.

7. Niedogodności i zalety lokalnych rynków pracy (z perspektywy pracodawców)

Respondenci, pytani o największe niedogodności rynku pracy najczęściej wskazywali na cechę ponad lokalną, którą są zbyt wysokie dodatkowe koszty wynagrodzeń (62,6% ankietowanych). Ich zdaniem znaczną niedogodnością są również duże trudności w znalezieniu pracowników doświadczonych (51,1%), reprezentujących poszukiwane zawody (26,4%) oraz zbyt wygórowane wymagania płacowe dobrych fachowców (23%) (Tabela 10).

Respondenci z Radomia w większym stopniu niż z innych powiatów uważają, że mieszkańcy wolą pozostać „na bezrobociu”, niż podjąć pracę (33,3%, przy ok. 9% w pozostałych powiatach). Częściej wskazują również na niekompetencję urzędników i brak pomocy za strony państwa oraz instytucji samorządowych (25,5%). Pracodawcy z Warszawy w większym stopniu narzekają na zbyt wygórowane wymagania płacowe kandydatów o niskich kwalifikacjach (21,8%) oraz na to, że kandydaci nie znają języków obcych (12,8%).

W pytaniu o zalety lokalnego rynku wskazywano dużą ilość kandydatów o niskich kwalifikacjach, którzy mogą być wykorzystani do prac prostych (25,9%) oraz fakt, że pracownicy chcą dobrze i efektywnie pracować (21,8%). Ponad 40% respondentów udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć” (20,7%) lub „brak zalet” (20,1%), co może oznaczać, że znaczna ilość pracodawców nie dostrzega zalet lokalnego rynku. Ponadto 17,2% respondentów uważa, że zaletą rynku pracy jest większy popyt na pracę niż podaż ofert pracy oraz, że wymagania płacowe kandydatów o niskich kwalifikacjach nie są zbyt wygórowane (15,5%), ale dotyczy to głównie Radomia (odpowiednio 25,5% i 31,4%). W innych powiatach odsetek wskazań na tę zaletę był dużo niższy. W Warszawie, w większym stopniu niż w innych powiatach, jako zaletę lokalnego rynku uznano łatwość znalezienia specjalistów w odpowiednich zawodach (20,5%), pracowników z dużym doświadczeniem zawodowym (14,1%) oraz pracowników znających języki obce (11,5%), co jest konsekwencją tego, że rynek warszawski, jest atrakcyjny dla pracowników o wyższych kwalifikacjach (Tabela 11).

Podsumowując, przeważająca większość respondentów uważa, że znaczną niedogodnością rynku pracy są zbyt wysokie koszty wynagrodzeń. Ponad połowa wskazuje na duże trudności w znalezieniu pracowników z dużym doświadczeniem. Sygnalizowane są również problemy w znalezieniu pracowników w odpowiednich zawodach oraz zbyt wygórowane wymagania płacowe dobrych fachowców. Znaczna ilość pracodawców nie dostrzega zalet lokalnego rynku pracy.

Tabela 10
Niedogodności lokalnego rynku pracy z perspektywy pracodawców

Niedogodności rynku pracy	Powiaty		m. st. Warszawa		m. Radom		powiat grodziski		ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Duże trudności w znalezieniu pracowników z dużym doświadczeniem zawodowym (dobrych fachowców).	35	44,9	27	52,9	27	60,0	89	51,1		
Duże trudności w znalezieniu pracowników w odpowiednich zawodach.	18	23,1	12	23,5	16	35,6	46	26,4		
Duże trudności w znalezieniu pracowników o niskich kwalifikacjach, którzy mogą być wykorzystani do prac prostych.	6	7,7	2	3,9	3	6,7	11	6,3		
Zbyt wygórowane wymagania płacowe dobrych fachowców.	21	26,9	11	21,6	8	17,8	40	23,0		
Zbyt wygórowane wymagania płacowe kandydatów do pracy o niskich kwalifikacjach.	17	21,8	3	5,9	2	4,4	22	12,6		
Zbyt wysokie dodatkowe koszty wynagrodzeń (podatki od wynagrodzeń, opłaty dla ZUS itp.).	41	52,6	42	82,4	26	57,8	109	62,6		
Nieelastyczne przepisy prawne utrudniające rozwiązywanie umów o pracę, co wykorzystują pracownicy.	9	11,5	7	13,7	6	13,3	22	12,6		
Pracownicy nie znają języków obcych.	10	12,8	2	3,9	3	6,7	15	8,6		
Pracownicy nie potrafią obsługiwać komputerów.	0	0,0	0	0,0	1	2,2	1	0,6		
Pracownicy nie chcą wyjeżdżać na kontrakty, które łączą się z czasowym pobytem poza domem.	1	1,3	0	0,0	0	0,0	1	0,6		
Pracownicy nie chcą dobrze i efektywnie pracować.	3	3,8	8	15,7	5	11,1	16	9,2		
Firmy „podkupują” sobie pracowników.	6	7,7	4	7,8	5	11,1	15	8,6		
Absolwenci uczelni wyższych kończą kierunki i specjalizacje, które są nieprzydatne dla przedsiębiorstw.	5	6,4	3	5,9	1	2,2	9	5,2		
Mieszkańcy wolą pozostać „na bezrobociu”, niż podjąć pracę.	7	9,0	17	33,3	4	8,9	28	16,1		
Niekompetencja urzędników, brak pomocy ze strony państwa i instytucji samorządowych.	9	11,5	13	25,5	0	0,0	22	12,6		
Inne niedogodności.	9	11,5	1	2,0	2	4,4	12	6,9		
Liczba firm, które udzieliły odpowiedzi:	78	X	51	X	45	X	174	X		

Tabela 11
Zalety lokalnego rynku pracy z perspektywy pracodawców

Zalety rynku pracy	Powiaty		m. st. Warszawa		m. Radom		powiat grodziski		ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Łatwo jest znaleźć pracowników z dużym doświadczeniem zawodowym (dobrych fachowców).	11	14,1	3	5,9	0	0,0	14	8,0		
Łatwo jest znaleźć specjalistów w odpowiednich zawodach.	16	20,5	0	0,0	1	2,2	17	9,8		
Dużo jest kandydatów o niskich kwalifikacjach, którzy mogą być wykorzystani do prac prostych.	14	17,9	21	41,2	10	22,2	45	25,9		
Wymagania płacowe dobrych fachowców nie są zbyt wygórowane.	2	2,6	8	15,7	5	11,1	15	8,6		
Wymagania płacowe kandydatów do pracy o niskich kwalifikacjach nie są zbyt wygórowane.	4	5,1	16	31,4	7	15,6	27	15,5		
Przepisy prawne umożliwiają zawieranie elastycznych umów o pracę, które łatwo rozwiązać.	4	5,1	2	3,9	4	8,9	10	5,7		
Pracownicy znają języki obce.	9	11,5	1	2,0	2	4,4	12	6,9		
Kandydaci do pracy potrafią obsługiwać komputery.	11	14,1	7	13,7	8	17,8	26	14,9		
Pracownicy są gotowi wyjeżdżać na kontrakty, które łączą się z czasowym pobytem poza domem.	3	3,8	3	5,9	3	6,7	9	5,2		
Pracownicy chcą dobrze i efektywnie pracować.	16	20,5	15	29,4	7	15,6	38	21,8		
Firmy nie „podkupują” sobie pracowników, a jeżeli nawet tak się dzieje, łatwo jest znaleźć innych pracowników.	2	2,6	4	7,8	2	4,4	8	4,6		
Absolwenci uczelni wyższych kończą kierunki i specjalizacje, które są przydatne dla przedsiębiorstw.	6	7,7	2	3,9	1	2,2	9	5,2		
Większy popyt na pracę niż podaż ofert pracy (duża liczba bezrobotnych poszukujących pracy).	10	12,8	13	25,5	7	15,6	30	17,2		
Trudno powiedzieć.	15	19,2	13	25,5	8	17,8	36	20,7		
Brak zalet.	15	19,2	8	15,7	12	26,7	35	20,1		
Inne zalety.	6	7,7	3	5,9	8	17,8	17	9,8		
Liczba firm, które udzieliły odpowiedzi:	78	X	51	X	45	X	174	X		

8. Powiatowe Urzędy Pracy i niepubliczne agencje pośrednictwa pracy

8.1. Opinie pracodawców

Ponad połowa ankietowanych pracodawców (55,2%) z badanych powiatów współpracuje z urzędami pracy, powiadamiając je o wolnych miejscach pracy (najwięcej z powiatu grodzkiego – 71,1%, najmniej z m. st. Warszawa – 47,4%) (Tabela 12).

Od stycznia 2005 r. do końca września 2006 r. jedna trzecia ankietowanych pracodawców zatrudniła pracowników za ich pośrednictwem. Średnio jeden współpracujący z urzędami pracy pracodawca zatrudnił 5,58 osoby (na jednego ankietowanego przedsiębiorcę przypadało 1,89 osoby). W ramach promocji zatrudnienia lub subsydiowanych miejsc pracy, zatrudnionych zostało 14,3% pracowników. Z tej formy współpracy z Powiatowymi Urzędami Pracy skorzystał co piąty ankietowany przedsiębiorca.

Tabela 12

Rozkład odpowiedzi na temat informowania przez pracodawców urzędów pracy o wolnych miejscach pracy w ubiegłym i bieżącym roku.

Przekazanie informacji o wolnych miejscach pracy do urzędu pracy.	m. st. Warszawa		m. Radom		powiat grodzki		cała próba badawcza	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Tak	37	47,4	27	52,9	32	71,1	96	55,2
Nie	41	52,6	24	47,1	13	28,9	78	44,8
ogółem:	78	100,0	51	100,0	45	100,0	174	100

Większość pracodawców (85,6%) nie korzystało w badanym okresie z usług niepublicznych agencji pośrednictwa pracy (w Radomiu – 98%). Średnio jedna firma korzystająca z ich usług zatrudniła 3,88 osoby. Biorąc pod uwagę wszystkie ankietowane firmy średnia ta wynosi 0,29 osoby.

8.2. Opinie bezrobotnych

Ponad połowa bezrobotnych (64,4%) stwierdziła, że nie korzystała z pomocy oferowanej przez urzędy pracy. Tylko co dziesiąty korzystał lub korzysta z różnych form aktywizacji zawodowej, związanej ze świadczeniem pracy takich jak staż lub przygotowanie zawodowe. W szkoleniach uczestniczyło 16,1% ankietowanych. Żaden z respondentów nie skorzystał ze wsparcia działalności gospodarczej, z pożyczek szkoleniowych oraz nie wykonywał prac społecznie użytecznych. Tylko jedna ankietowana osoba skorzystała ze stypendium w okresie kontynuowania nauki.

Blisko połowa ankietowanych uważa, że bezrobotni, którzy korzystają z pomocy, słusznie ją otrzymują (47,6%). Pogląd ten argumentują tym, że zwracający się o pomoc naprawdę jej potrzebują oraz tym, że taka pomoc bezrobotnym się należy.

Przeciwnego zdania jest 30,3% respondentów. Na pytanie, dlaczego respondent uważa, że osoby bezrobotne korzystające z pomocy niesłusznie ją otrzymują, ankietowani stwierdzają, że: wiele osób pracuje na czarno (62,7% ankietowanych), pomoc zniechęca do szukania pracy lub jej podjęcia (29,4%), otrzymujący pomoc mają dobrą sytuację materialną (27,5%), otrzymywana pomoc jest źle wykorzystywana (27,5%) oraz, że bezrobotni wykorzystują luki prawne (19,6%).

Większości badanych bezrobotnych (63,1%) urzędy pracy nie przedstawiły żadnych ofert pracy. Z 62 respondentów, którzy otrzymali taką ofertę 52 skontaktowało się z potencjalnym pracodawcą. W żadnym przypadku nie został nawiązany stosunek pracy. W 42 przypadkach kandydat nie otrzymał pracy ze względu na: nieaktualną ofertę (26,1%), brak wymaganego doświadczenia zawodowego (19,6%), nieadekwatne kwalifikacje (17,4%). W 11 przypadkach, po rozmowie z potencjalnym pracodawcą, respondent nie skorzystał z oferty pracy, przy czym sześciu z nich jako powód podało zaproponowanie niesatysfakcjonującego wynagrodzenia.

Zdecydowana większość respondentów ocenia bardzo dobrze, dobrze lub dostatecznie funkcjonowanie Powiatowego Urzędu Pracy w obszarach: pośrednictwa pracy (68,5% ankietowanych) oraz udzielania informacji (77,4%). Co piąty ankietowany źle lub bardzo źle ocenia organizację szkoleń i kursów, doradztwo zawodowe oraz pośrednictwo pracy – odpowiednio: 18,5%, 19,7% i 22,6%. Liczna grupa bezrobotnych nie potrafi ocenić doradztwa zawodowego oraz organizacji kursów i szkoleń – odpowiednio: 49,4% i 35,1% badanych (Tabela 13).

Tabela 13
Powiatowe Urzędy Pracy w ocenach bezrobotnych (w %)

Ocena	Pośrednictwo pracy	Organizacja szkoleń i kursów	Doradztwo zawodowe	Udzielanie informacji
Bardzo dobrze	4,2	8,3	2,4	11,3
Dobrze	36,3	26,8	19,1	38,7
Dostatecznie	28,0	11,3	9,5	27,4
Źle	16,1	15,5	14,3	8,3
Bardzo źle	6,5	3,0	5,4	4,8
Nie wiem	8,9	35,1	49,3	9,5
ogółem:	100	100	100	100

Niemal 37% ankietowanych bezrobotnych otrzymało w badanym okresie inne, niż z urzędów pracy oferty zatrudnienia. Zdecydowana większość z nich (98,4%) zainteresowała się ofertą, ale żadna nie nawiązała stosunku pracy. Większość respondentów (62,9%) nie została zatrudniona przez pracodawcę ze względu na: nieadekwatne kwalifikacje (22,2%) lub brak wymaganego doświadczenia zawodowego (17,8%). Ponad jedna trzecia bezrobotnych (35,5%) nie skorzystała z oferty pracy. Najczęściej podawanym powodem odrzucenia oferty było niesatysfakcjonujące wynagrodzenie.

8.3. Podsumowanie

Większość pracodawców nie korzysta z usług niepublicznych agencji pośrednictwa pracy, a tylko połowa współpracuje z urzędami pracy. Bezrobotni oceniają Powiatowe Urzędy Pracy umiarkowanie pozytywnie. Odnotowuje się dużą skalę niewiedzy na temat doradztwa zawodowego oraz organizacji szkoleń i kursów. Większość ankietowanych bezrobotnych nie korzysta z żadnych form aktywizacji zawodowej. Głównym powodem odrzucania ofert pracy przez bezrobotnych jest niesatysfakcjonujące ich wynagrodzenie.

Załącznik nr 1

Izabela Chalecka- Gwardzik

Rynek pracy w województwie mazowieckim i badanych powiatach (według danych statystycznych)

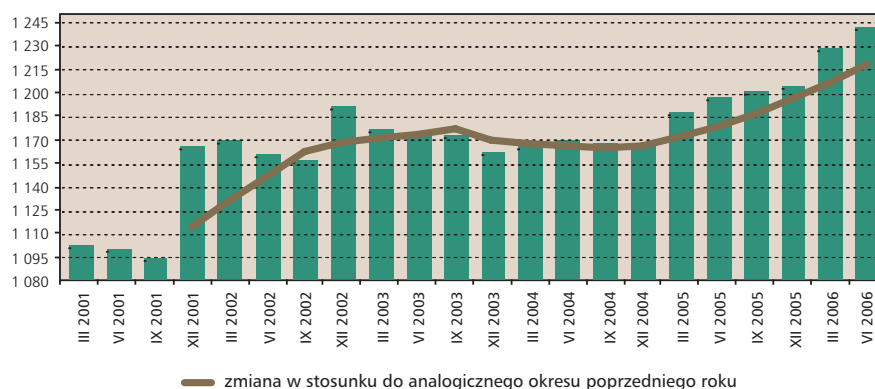
Województwo mazowieckie jest regionem o największych w Polsce przestrzennych dysproporcjach rozwoju społeczno - gospodarczego. Można je podzielić na dwa obszary: metropolitalny warszawski - o najwyższym stopniu rozwoju gospodarczego w Polsce oraz pozostałą część województwa - charakteryzującą się wskaźnikami rozwoju ekonomicznego znacznie poniżej średniej krajowej, a także występowaniem rejonów o skrajnie niskim poziomie rozwoju gospodarczego.

Pod koniec lipca 2006 r. w sektorze przedsiębiorstw woj. mazowieckiego było zatrudnionych 1 240,2 tys. osób, czyli o 3,7% więcej niż przed rokiem. Od początku 2005 r. zatrudnienie na Mazowszu rośnie o ok. 1% w skali kwartału.

Przeważają pracujący w usługach, w których zatrudnionych jest ponad 60% pracujących, z czego prawie 3/4 w usługach rynkowych. Cechuje to przede wszystkim Warszawę, gdyż na większości pozostałych obszarów dominują pracujący w rolnictwie. W ciągu ostatnich trzech lat systematycznie rośnie zatrudnienie w przetwórstwie przemysłowym, handlu i naprawach oraz obsłudze nieruchomości i firm. Po spadkach odnotowywanych do połowy 2004 r. rośnie również zatrudnienie w budownictwie. Spada zatrudnienie w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, wodę.

Wykres 1

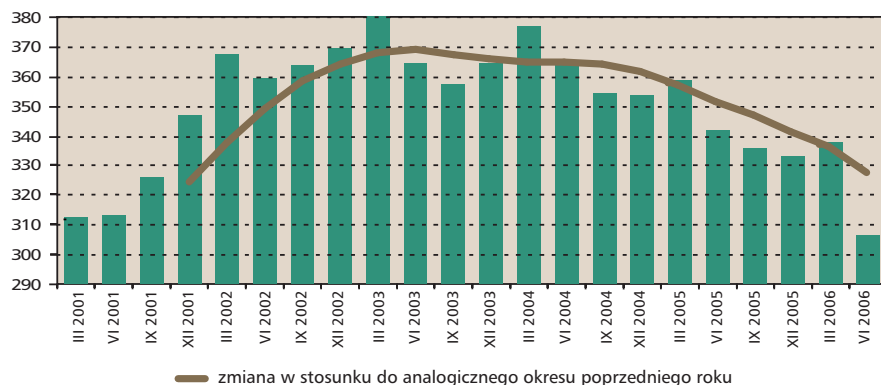
Pracujący w sektorze przedsiębiorstw w woj. mazowieckim (w tys. osób)

Źródło: „Biuletyn statystyczny województwa mazowieckiego” – Urząd Statystyczny w Warszawie

Na Mazowszu zamieszkuje najwięcej bezrobotnych w skali kraju. Ich liczba pod koniec września 2006 r. wynosiła 294,4 tys. osób, czyli niemal 12,5% wszystkich bezrobotnych zarejestrowanych w Polsce. Od początku 2004 r. liczba bezrobotnych w województwie systematycznie spada. We wrześniu 2006 r. w stosunku do analogicznego okresu 2005 r. odnotowano jej spadek o 12,3%, a w odniesieniu do 2004 r. o 16,8%.

Wykres 2
Bezrobotni w woj. mazowieckim (w tys. osób)

Źródło: „Biuletyn statystyczny województwa mazowieckiego” – Urząd Statystyczny w Warszawie

Spadek liczby bezrobotnych odnotowywany jest również w analizowanych powiatach. W ujęciu procentowym największy w powiecie grodziskim (Tabela 1).

Tabela 1
Podstawowe dane dotyczące bezrobocia wg powiatów

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych wg stanu na 30 IX 2006 r. (w tys.)	Dynamika (w %)	
		30 IX 2004=100	30 IX 2005=100
Kraj	2 363 635	79,6	85,6
Województwo	294 356	83,2	87,7
m. st. Warszawa	52 304	80,3	85,3
m. Radom	24 394	94,1	92,7
powiat grodziski	2 218	64,2	75,4

Źródło: „Bezrobocie w województwie mazowieckim” – Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie, „Statystyki rynku pracy” – Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Od początku 2004 r. spada stopa bezrobocia, zarówno w skali województwa jak i w badanych powiatach. Na koniec września 2006 r. na Mazowszu wyniosła ona 12,2% i była mniejsza o 1,7 p.p. niż we wrześniu 2005 r. Charakterystyczne jest to, że najmniejszy spadek stopy bezrobocia wystąpił w mieście Radom, o stosunkowo wysokiej stopie bezrobocia w skali regionu – 25,9%, a największy w powiecie grodziskim, o niskiej stopie bezrobocia wynoszącej 8,7% (Tabela 2).

Tabela 2
Stopa bezrobocia

Wyszczególnienie	Stopa bezrobocia wg stanu na 30 IX		
	2004	2005	2006
Kraj	18,9	17,6	15,2
Województwo	15,0	13,9	12,2
m. st. Warszawa	6,5	5,9	4,9
m. Radom	27,0	27,5	25,9
powiat grodziski	13,3	11,5	8,7

Źródło: „Bezrobocie w województwie mazowieckim” – Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie, „Statystyki rynku pracy” – Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Najliczniejszą grupą wiekową bezrobotnych zarejestrowanych na Mazowszu w końcu czerwca 2006 r. były osoby w wieku od 25 do 34 lat, które stanowiły ponad 1/4 wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych. Najwyższy odsetek bezrobotnych w tym przedziale wiekowym występował w mieście Radom.

Problemem województwa jest wysoki odsetek bezrobotnych powyżej 50 roku życia, który wynosił 19,9% ogółu bezrobotnych. Spośród badanych powiatów zjawisko to najsilniej dotyka Warszawę, gdzie osoby po 50 roku życia stanowią 31,5% bezrobotnych.

W strukturze bezrobotnych przeważają osoby o wykształceniu gimnazjalnym i niższym (31,9% ogółu). Największy ich odsetek odnotowano w powiecie grodziskim – 36,2%. Niemal 63% bezrobotnych posiadało wykształcenie poniżej średniego. Najmniej liczną populację bezrobotnych stanowiły osoby o wykształceniu wyższym – 6,2%. Ich odsetek był najwyższy w Warszawie i wynosił 12,3%.

Tabela 3

Struktura bezrobotnych wg wieku – stan na 30 VI 2006

Wyszczególnienie	Struktura bezrobotnych wg wieku					
	do 24	25 -34	35 - 44	45 - 54	55 - 59	60 - 64
Województwo						
a) w liczbach	61 886	84 714	59 474	77 824	18 568	3 918
b) wskaźnik struktury (w %)	20,2	27,6	19,4	25,4	6,1	1,3
m. st. Warszawa						
a) w liczbach	5 809	13 744	9 646	18 217	5 468	1 352
b) wskaźnik struktury (w %)	10,7	25,3	17,8	33,6	10,1	2,5
m. Radom						
a) w liczbach	3 881	6 912	5 567	6 817	1 316	262
b) wskaźnik struktury (w %)	15,7	27,9	22,5	27,5	5,3	1,1
powiat grodziski						
a) w liczbach	373	559	400	694	220	51
b) wskaźnik struktury (w %)	16,2	24,3	17,4	30,2	9,6	2,2

Źródło: „Bezrobocie w województwie mazowieckim” – Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie

Tabela 4

Struktura bezrobotnych wg wykształcenia – stan na 30 VI 2006

Wyszczególnienie	Struktura bezrobotnych wg wykształcenia				
	wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnie - kształcące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne i poniżej
Województwo					
a) w liczbach	18 952	69 484	26 150	94 134	97 664
b) wskaźnik struktury (w %)	6,2	22,7	8,5	30,7	31,9
m. st. Warszawa					
a) w liczbach	6 671	14 955	5 266	11 971	15 373
b) wskaźnik struktury (w %)	12,3	27,6	9,7	22,1	28,3
m. Radom					
a) w liczbach	1 928	5 340	2 173	7 613	7 701
b) wskaźnik struktury (w %)	7,8	21,6	8,8	30,8	31,1
powiat grodziski					
a) w liczbach	147	502	217	599	832
b) wskaźnik struktury (w %)	6,4	21,9	9,4	26,1	36,2

Źródło: „Bezrobocie w województwie mazowieckim” – Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie

Pod względem czasu pozostawania bez pracy przeważały osoby będące bezrobotnymi przez okres dłuższy niż 12 miesięcy, którzy stanowili 54,6% ogółu populacji. Niemal 39% bezrobotnych pozostawało bez pracy dłużej niż 24 miesiące. Najwyższy odsetek długotrwale bezrobotnych cechował miasto Radom, najniższy powiat grodziski. Liczną grupę stanowili również bezrobotni pozostający bez pracy przez okres do 6-ciu miesięcy – 28,5%, przy czym w powiecie grodziskim stanowili oni 40,2%.

Tabela 5
Struktura bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy – stan na 30 VI 2006

Wyszczególnienie	Struktura bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy		
	do 6 – ciu miesięcy	od 6 – ciu do 12 – stu miesięcy	ponad 12- cie miesięcy
Województwo			
a) w liczbach	87 288	51 893	167 203
b) wskaźnik struktury (w %)	28,5	16,9	54,6
m. st. Warszawa			
a) w liczbach	17 546	9 005	27 685
b) wskaźnik struktury (w %)	32,4	16,6	51,0
m. Radom			
a) w liczbach	6 277	4 206	14 272
b) wskaźnik struktury (w %)	25,4	17,0	57,7
powiat grodziski			
a) w liczbach	923	453	921
b) wskaźnik struktury (w %)	40,2	19,7	40,1

Źródło: „Bezrobocie w województwie mazowieckim” – Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie

W okresie I – IX 2006 r. Powiatowe Urzędy Pracy pozyskały ponad 85 tys. ofert pracy. W stosunku do analogicznego okresu 2005 roku ich liczba wzrosła o 29,2%, a w stosunku do roku 2004 o 40,8%. Liczba zgłaszanych ofert pracy wzrosła we wszystkich analizowanych powiatach. Znaczny procentowy wzrost liczby ofert pracy miał miejsce w powiecie grodziskim – o 234,2%. Warto nadmienić, że 40,8% spośród wszystkich zgłoszonych ofert stanowiły oferty pracy subsydiowanej.

Tabela 6
Oferty pracy zgłoszone do powiatowych urzędów pracy

Wyszczególnienie	Oferty pracy zgłoszone w okresie I – IX 2006	Dynamika w okresie I - IX 2005 I – IX 2004 = 100 (w %)	Dynamika w okresie I - IX 2006 I – IX 2005 = 100 (w %)
Województwo	85 247	109,0	129,2
m. st. Warszawa	19 808	108,9	142,3
m. Radom	3 944	123,2	111,0
powiat grodziski	1 487	88,8	334,2

Źródło: „Bezrobocie w województwie mazowieckim” – Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie

Załącznik nr 2

Robert Goch

Charakterystyka próby badawczej pracodawców

Do badań wyznaczone zostały następujące powiaty województwa mazowieckiego: powiat grodziski reprezentujący powiaty o najniższej stopie bezrobocia (8,7%), powiat radomski grodzki - reprezentant powiatów o najwyższej stopie bezrobocia (25,9%) i m. st. Warszawa gdzie stopa bezrobocia wynosi 4,9%.

W celu wytypowania próby zastosowano dobór celowy – kwotowy. Kryterium doboru była wielkość zatrudnienia w przedsiębiorstwie oraz rodzaj prowadzonej przez nie działalności gospodarczej (według klasyfikacji PKD).

Wielkość próby badawczej wyniosła 174 przedsiębiorstwa, w tym 78 z m. st. Warszawa (44,8% ankietowanych przedsiębiorstw), 51 z miasta Radom (29,3%) i 45 z powiatu grodzkiego (25,9%).

Próba przedsiębiorców pod względem wielkości zatrudnienia miała następujący rozkład: 28,7% próby stanowiły mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające od 1 do 9 pracowników; 38,5% małe firmy, zatrudniające od 10 do 49 pracowników; 24,7% średnie przedsiębiorstwa zatrudniające od 50 do 250 ludzi i 8,1% duże firmy liczące powyżej 250 pracowników. Szczegółowy rozkład próby badawczej ze względu na wielkość przedsiębiorstwa prezentuje Tabela 7.

Tabela 7

Struktura próby badawczej według wielkości przedsiębiorstw i ich lokalizacji (według stanu na dzień 30 września 2006 r.)

Powiaty Liczba zatrudnionych	m. st. Warszawa		m. Radom		powiat grodzki		cała próba badawcza	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Od 0 do 9	22	28,2	20	39,2	8	17,8	50	28,7
Od 10 do 49	29	37,2	18	35,3	20	44,4	67	38,5
Od 50 do 249	18	23,1	11	21,6	14	31,1	43	24,7
250 i powyżej	9	11,5	2	3,9	3	6,7	14	8,1
ogółem:	78	100	51	100	45	100	174	100

Tabela 8
Struktura próby badawczej według klasyfikacji PKD

Kod PKD	Nazwa działu	Powiaty		m. st. Warszawa		m. Radom		powiat grodziski		ogółem	
		liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%		
01	Rolnictwo, łowiectwo	1	1,3	0	0,0	2	4,4	3	1,7		
15	Produkcja artykułów spożywczych; napojów i wyrobów tytoniowych	0	0,0	0	0,0	4	9,0	4	2,3		
17	Włókiennictwo	0	0,0	0	0,0	1	2,2	1	0,6		
18	Produkcja odzieży i wyrobów futrzarskich	0	0,0	5	9,8	2	4,4	7	4,0		
19	Produkcja skór wyprawionych i wyrobów ze skór wyprawionych	0	0,0	3	5,9	0	0,0	3	1,7		
22	Działalność wydawnicza; poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	3	3,8	1	2,0	1	2,2	5	2,9		
24	Produkcja wyrobów chemicznych	0	0,0	0	0,0	1	2,2	1	0,6		
25	Produkcja wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych	1	1,3	1	2,0	5	11,2	7	4,0		
26	Produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych	0	0,0	1	2,0	1	2,2	2	1,1		
28	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	1	1,3	3	5,9	2	4,4	6	3,4		
29	Produkcja maszyn i urządzeń gdzie indziej niesklasyfikowana	2	2,6	2	3,9	3	6,7	7	4,0		
31	Produkcja maszyn i aparatury elektrycznej, gdzie indziej niesklasyfikowana	1	1,3	0	0,0	0	0,0	1	0,6		
36	Produkcja mebli; działalność produkcyjna, gdzie indziej niesklasyfikowana	2	2,6	2	3,9	0	0,0	4	2,3		
40	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	1	1,3	0	0,0	0	0,0	1	0,6		
45	Budownictwo	7	9,0	3	5,9	3	6,7	13	7,6		
50	Sprzedaż, obsługa i naprawa pojazdów samochodowych i motocykli; sprzedaż detaliczna paliw do pojazdów samochodowych	2	2,6	3	5,9	2	4,4	7	4,0		
51	Handel hurtowy i komisowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi, motocyklami	17	21,6	12	23,4	10	22,3	39	22,5		
52	Handel detaliczny, z wyłączeniem sprzedaży pojazdów samochodowych, motocykli; naprawa artykułów użytku osobistego i domowego	7	9,0	4	7,7	3	6,7	14	8,1		
55	Hotele i restauracje	3	3,8	2	3,9	1	2,2	6	3,4		
60	Transport lądowy; transport rurociągowy	1	1,3	3	5,9	2	4,4	6	3,4		
63	Działalność wspomagająca transport	1	1,3	1	2,0	1	2,2	3	1,7		
64	Poczta i telekomunikacja	1	1,3	0	0,0	0	0,0	1	0,6		
65	Pośrednictwo finansowe, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszów emerytalno - rentowych	2	2,6	0	0,0	0	0,0	2	1,1		
66	Ubezpieczenia oraz fundusze emerytalno - rentowe, bez gwarantowanej prawnie opieki społecznej	1	1,3	0	0,0	0	0,0	1	0,6		

Kod PKD	Powiaty Nazwa działu	m. st. Warszawa		m. Radom		powiat grodziski		ogółem	
		liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
67	Działalność pomocnicza związana z pośrednictwem finansowym i ubezpieczeniami	2	2,6	0	0,0	0	0,0	2	1,1
70	Obsługa nieruchomości	5	6,3	2	3,9	0	0,0	7	4,0
71	Wynajem maszyn i urządzeń bez obsługi oraz wypożyczanie artykułów użytku osobistego i domowego	1	1,3	0	0,0	0	0,0	1	0,6
72	Informatyka	1	1,3	0	0,0	1	2,2	2	1,1
73	Działalność badawczo - rozwojowa	1	1,3	0	0,0	0	0,0	1	0,6
74	Działalność gospodarcza pozostała	9	11,4	0	0,0	0	0,0	9	5,3
80	Edukacja	1	1,3	1	2,0	0	0,0	2	1,1
85	Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	1	1,3	1	2,0	0	0,0	2	1,1
90	Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	0	0,0	1	2,0	0	0,0	1	0,6
92	Działalność związana z kulturą, rekreacją i sportem	1	1,3	0	0,0	0	0,0	1	0,6
93	Działalność usługowa pozostała	2	2,6	0	0,0	0	0,0	2	1,1
ogółem:		78	100	51	100	45	100	174	100

Pod względem rodzaju prowadzonej działalności (Tabela 8) charakterystyka próby badawczej przedsiębiorstw kształtuje się następująco: 58,7% populacji próby stanowią firmy z sektora usług rynkowych (obejmującego handel hurtowy i detaliczny, hotele i restauracje, transport, gospodarkę magazynową i łączność, pośrednictwo finansowe, obsługę nieruchomości oraz działalność usługową komunalną), natomiast 35,1% firmy z sektora przetwórstwo przemysłowe i budownictwo. W powiecie m. st. Warszawa przedsiębiorstwa z sekcji usług rynkowych stanowiły 69% ankietowanych, a z sekcji przetwórstwo przemysłowe i budownictwo 23,2%. W powiecie radomskim rozkład ten kształtował się odpowiednio: 54,7% i 41,3%, natomiast w powiecie grodziskim – 44,4% i 51,2%. Struktura działalności badanych podmiotów gospodarczych, odbiega w pewien zamierzony sposób od struktury branż na terenie województwa mazowieckiego. Głównym powodem był fakt, że liczną grupę pośród firm sektora usług rynkowych stanowią jednoosobowe podmioty gospodarcze, w których nie występują ruchy kadrowe, w związku z czym nie podlegały one analizie.

Najliczniej występującą formą własności wśród badanych przedsiębiorstw jest spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – 36,8% ogółu ankietowanych firm (łącznie udział spółek kapitałowych w populacji próby wyniósł 44,3%), mniej jest osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (28,2%). Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością dominuje w przebadanych firmach w powiecie stołecznym (54,4%) i grodziskim (35,6%). W Radomiu, gdzie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością stanowią 10% próby, największą grupę wśród przebadanych przedsiębiorstw stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (42%). W Warszawie indywidualną działalność gospodarczą reprezentuje 17,7% badanych podmiotów, a w powiecie grodziskim 31,1% (tabela 9).

Rozkład próby pod względem formy własności, podobnie jak w przypadku klasyfikacji PKD, nie odpowiada rzeczywistemu rozkładowi populacji przedsiębiorstw województwa. Największy odsetek podmiotów gospodarczych na Mazowszu stanowią osoby fizyczne

prowadzące działalność gospodarczą – 86,5%. Przedsiębiorstwa zarejestrowane w formie spółek handlowych stanowią 12,8% ogółu¹. Rozbieżność ta została zaplanowana na etapie operacjonalizacji próby. Celem badania jest bowiem zdiagnozowanie rynku pracy i z tego powodu do ankietowania zostali wytypowani tylko aktywni uczestnicy tego rynku. Jednoosobowe podmioty gospodarcze, przeważające wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, nie spełniają takiego założenia.

Tabela 9
Struktura zbadanych przedsiębiorstw wg typu własności

Forma prawna działalności	Powiaty		m. Radom		powiat grodziski		Ogółem	
	m. st. Warszawa							
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Spółka akcyjna	11	13,9	0	0,0	2	4,4	13	7,5
Spółka z o.o.	43	54,4	5	10,0	16	35,6	64	36,8
Spółka jawna	5	6,3	13	26,0	7	15,6	25	14,4
Spółka cywilna	2	2,5	6	12,0	3	6,7	11	6,3
Indywidualna	14	17,7	21	42,0	14	31,1	49	28,2
Przed. państwowe	1	1,3	0	0,0	1	2,2	2	1,1
Spółdzielnia	2	2,5	3	6,0	2	4,4	7	4,0
Inna forma	1	1,4	2	4,0	0	0,0	3	1,7
ogółem:	79	100	50	100	45	100	174	100

Najwięcej ankietowanych przedsiębiorstw działa na rynku ogólnopolskim (40,8% ogółu badanych) i międzynarodowym (24,7%). Na rynku lokalnym działa 20,1% badanych firm, a na regionalnym 13,8%.

Eksportem zajmuje się 23% badanych firm. Najwyższy odsetek firm eksportujących wystąpił w powiecie grodziskim (45% ogółu eksporterów). Spośród przedsiębiorstw eksportujących swoje towary 57,5% firm sprzedawało za granicę do 20% swojej produkcji, 27,5% podmiotów od 21% do 50%, a w przypadku 15% przedsiębiorstw eksport przekraczał 50% obrotu.

Niemal 88% badanych przedsiębiorstw osiągnęło w minionym roku zysk. Strata została odnotowana w 6,9% firm. W powiecie stołecznym warszawskim 80,8% firm zanotowało zysk a 11,5% stratę, w Radomiu było ich odpowiednio 94,1% i 2% a w powiecie grodziskim 93,3% i 4,4%.

W przypadku 69,6% badanych przedsiębiorstw wysokość przeciętnej płacy (Tabela 10) była na poziomie niższym niż przeciętne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w Polsce. Wyższe wynagrodzenie od średniej w kraju zaobserwowano w 43,6% firm na terenie m. st. Warszawa oraz w 26,7% przedsiębiorstw powiatu grodziskiego.

¹ Źródło: „Biuletyn statystyczny województwa mazowieckiego – II kwartał 2006” - Urząd Statystyczny w Warszawie

Tabela 10

Struktura przedsiębiorstw wg przeciętnego wynagrodzenia (stan na 30 września 2006 r.)

Przeciętne wynagrodzenie	Powiaty		m. st. Warszawa		m. Radom		powiat grodziski		Ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Do 899 zł	4	5,1	5	9,8	1	2,2	10	5,8		
Od 900 do 1200 zł	9	11,5	20	39,2	7	15,6	36	20,7		
Od 1201 do 1800 zł	11	14,1	13	25,5	10	22,2	34	19,5		
Od 1801 do 2130 zł	4	5,1	6	11,8	6	13,3	16	9,2		
Od 2131 do 2520 zł	15	19,2	3	5,9	7	15,6	25	14,4		
Powyżej 2520 zł	34	43,6	4	7,8	12	26,7	50	28,7		
Brak odpowiedzi	1	1,4	0	0,0	2	4,4	3	1,7		
ogółem:	78	100	51	100	45	100	174	100		

W Radomiu 7,8% firm zadeklarowało wynagrodzenia na poziomie średniej krajowej. Jednocześnie 39,2% firm radomskich określiło wynagrodzenie swoich pracowników na poziomie niewiele wyższym niż płaca minimalna. W Warszawie było to odpowiednio 11,5%, a w powiecie grodziskim 15,6%. W 17,8% badanych firm, zarobki pracowników były wyższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie. W stolicy 30,8% firm oferowało zarobki powyżej średniej wojewódzkiej, a w firmach powiatu grodzkiego 15,6% przedsiębiorstw. W Radomiu żadna z ankietowanych firm nie wykazała się średnią płacą na poziomie średniej płacy w województwie.

Ponad 35,3% ankietowanych przedsiębiorstw, zrealizowało w 2005 r. znaczące inwestycje (Tabela 11). Wśród firm inwestujących najwięcej było spółek z ograniczoną odpowiedzialnością (13,2% badanych firm) oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (8,1%).

Tabela 11

Forma prawna działalności a inwestycje w 2005 r.

Forma prawna działalności	Firmy	Firmy, które podjęły znaczące inwestycje	
		liczba	w % ogółu zbadanych firm
Spółka akcyjna		5	2,9
Spółka z o.o.		23	13,2
Spółka jawna		10	5,8
Spółka cywilna		1	0,6
Indywidualne		14	8,1
Przed. państwowe		2	1,2
Spółdzielnia		4	2,3
Inna forma		2	1,2
ogółem:		61	35,3

Pod względem wielkości zatrudnienia (Tabela 12) wśród firm inwestujących, najwięcej było firm małych (12,6% badanej próby) oraz firm średnich (10,9% ankietowanych przedsiębiorstw).

Tabela 12
Wielkość firmy a inwestycje w 2005 r.

Liczba zatrudnionych	Firmy	Firmy, które podjęły inwestycje	
		liczba	w % ogółu zbadanych firm
Od 0 do 9		13	7,5
Od 10 do 49		22	12,6
Od 50 do 249		19	10,9
250 i powyżej		7	4,0
ogółem:		61	35,0

Załącznik nr 3

Halina Piotrowska

Charakterystyka próby badawczej bezrobotnych

Badaniami zostali objęci bezrobotni zarejestrowani w urzędach pracy w m. st. Warszawa, Radomiu (powiat grodzki) – reprezentującym powiaty o najwyższej stopie bezrobocia w województwie oraz powiecie grodzkim – reprezentującym powiaty o najniższej stopie bezrobocia.

Próba liczyła 168 bezrobotnych, w tym: w m. st. Warszawa 57 (33,9% ogółu), w Radomiu 56 (33,3%) i w powiecie grodzkim 55 (32,8%).

Dobór próby miał charakter losowo - warstwowy. Reprezentowane były trzy kategorie bezrobotnych, które zostały wyodrębnione ze względu na okres pozostawania bezrobotnym: do 6 miesięcy, od 6 do 12 miesięcy oraz 12 miesięcy i więcej (długotrwale bezrobotni). Najliczniejszą grupę ankietowanych (50%) stanowiły osoby mające status bezrobotnego 12 miesięcy i więcej. W układzie regionalnym dane te potwierdziły się w Warszawie (49,1%) i Radomiu (62,5%), natomiast w powiecie grodzkim najliczniejszą grupę ankietowanych (45,4%) stanowiły osoby bezrobotne do 6 miesięcy. Najmniej liczna grupa bezrobotnych to osoby pozostające na bezrobociu od 6 do 12 miesięcy – 14,9% ankietowanych (Tabela 13).

Tabela 13
Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi wg okresu pozostawania na bezrobociu w poszczególnych powiatach

Powiaty / Kategorie	m. st. Warszawa		m. Radom		powiat grodzki		cała próba badawcza	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Do 6 m-cy	22	38,6	12	21,4	25	45,4	59	35,1
Od 6 do 12 m-cy	7	12,3	9	16,1	9	16,4	25	14,9
12 m-cy i więcej	28	49,1	35	62,5	21	38,2	84	50,0
ogółem:	57	100	56	100	55	100	168	100

Tabela 14
Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi wg wykształcenia w poszczególnych powiatach

Powiaty / Kategorie	m. st. Warszawa		m. Radom		powiat grodziski		cała próba badawcza	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Wyższe	7	12,3	5	8,9	4	7,3	16	9,5
Licencjat	2	3,5	1	1,8	2	3,6	5	3,0
Średnie	25	43,9	18	32,1	16	29,1	59	35,1
Zasadnicze zawodowe	12	21,0	16	28,6	17	30,9	45	26,8
Gimnazjalne i niższe	11	19,3	16	28,6	16	29,1	43	25,6
ogółem:	57	100	56	100	55	100	168	100

Drugim kryterium doboru próby brany pod uwagę było wykształcenie. Wśród badanych bezrobotnych najliczniejsza grupa to bezrobotni z wykształceniem średnim (35,1%). Jedyne w powiecie grodziskim największy odsetek bezrobotnych (30,9%) miało wykształcenie zasadnicze zawodowe. Najmniej ankietowanych (12,5%) znalazło się w grupie posiadającej wykształcenie wyższe i wyższe zawodowe (licencjat) (Tabela 14).

Tabela 15
Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi wg wieku w poszczególnych powiatach

Powiaty / Kategorie	m. st. Warszawa		m. Radom		powiat grodziski		cała próba badawcza	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Poniżej 25	15	26,3	16	28,6	15	27,3	46	27,4
25-34	10	17,6	16	28,6	12	21,8	38	22,6
35-44	7	12,2	10	17,8	13	23,6	30	17,9
45-54	15	26,3	13	23,2	12	21,8	40	23,8
55 lat i więcej	10	17,6	1	1,8	3	5,5	14	8,3
ogółem:	57	100	56	100	55	100	168	100

Najliczniejszą grupą wiekową wśród bezrobotnych były osoby w poniżej 25 roku życia (27,4% ankietowanych), najmniej liczną osoby powyżej 55 lat (8,3% badanych). Najwyższy ich odsetek charakteryzował m. st. Warszawa (17,6%) (Tabela 15).

Kobiety stanowiły 48,8% ogółu respondentów, mężczyźni 51,2%.

Pod względem ilości rejestracji jako bezrobotny najliczniejsza grupa badanych (46,4%) to bezrobotni rejestrujący się drugi lub trzeci raz. Jedyne w Warszawie największy odsetek bezrobotnych (49,1%) to osoby rejestrujące się po raz pierwszy. Bezrobotni, którzy rejestrowali się co najmniej sześć razy stanowili 3% ankietowanych (Tabela 16).

Tabela 16
Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi wg ilości rejestracji jako bezrobotny
w poszczególnych powiatach

Powiaty / Kategorie	m. st. Warszawa		m. Radom		powiat grodziski		cała próba badawcza	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Pierwszy raz	28	49,1	18	32,1	22	40,0	68	40,5
Od 2 do 3 razy	24	42,1	28	50,0	26	47,3	78	46,4
Od 4 do 5 razy	5	8,8	7	12,5	5	9,1	17	10,1
6 razy i więcej	0	0	3	5,4	2	3,6	5	3,0
ogółem:	57	100	56	100	55	100	168	100

Zdecydowana większość respondentów (91,1%) to członkowie wieloosobowych gospodarstw domowych. Osobą utrzymującą gospodarstwo domowe bezrobotnego jest głównie współmałżonek (42,3% wskazań) lub rodzice (31,5% wskazań).

Najliczniejszą grupę (25%) stanowili respondenci, w przypadku których łączne dochody gospodarstw domowych wynosiły powyżej 2 400 zł, najmniej wskazań (2,4%) dotyczyło dochodów gospodarstw domowych w przedziale 2 001 – 2 400 zł (Tabela 17).

Podstawowym dochodem gospodarstw domowych ankietowanych bezrobotnych jest wynagrodzenie za stałą pracę (54,8%). W dalszej kolejności dochody gospodarstw domowych pochodzą z pracy dorywczej (24,4%) i zasiłku dla bezrobotnych (16,7%).

Tabela 17
Łączne dochody gospodarstw domowych

Łączne dochody gospodarstwa domowego (w zł netto)	Liczba odpowiedzi	Odpowiedzi w %
0 – 400	11	6,5
401 – 800	20	11,9
801 – 1 200	30	17,9
1 201 – 1 600	17	10,1
1 601 – 2 000	31	18,5
2 001 – 2 400	4	2,4
Powyżej 2 400	42	25,0
Brak odpowiedzi	13	7,7
Razem:	168	100

Przeciętne osobiste dochody bezrobotnego wynosiły 446 zł. Największe były w Radomiu (649 zł), najmniejsze w powiecie grodziskim (326 zł).

W przypadku 31,5% ankietowanych dochody te pochodziły z wynagrodzenia za pracę dorywczą. W Warszawie największa liczba ankietowanych (36,8%) utrzymuje się z zasiłku dla bezrobotnych.

Wśród bezrobotnych dominującymi grupami zawodowymi (zawód wyuczony) są ekonomiści (14,7% respondentów) oraz mechanicy samochodowi (8,7%) (Załącznik nr 5, Tabela 27). Jednocześnie są to zawody, w których wciąż szkoli się najwięcej uczniów. Co trzeci bezrobotny nie wskazał żadnego wyuczonego zawodu.

Nigdy wcześniej pracy zawodowej nie podejmowało 14,9% ankietowanych.

Samochód posiadało 26,8% osób z całej badanej populacji. Najwyższy odsetek osób bezrobotnych, posiadających samochód pochodziło z powiatu grodziskiego (32,7% badanych).

Załącznik nr 4

Grażyna Gawryszewska

Oczekiwania płacowe bezrobotnych (płace progowe)

Czas dojazdu do pracy jest ważnym czynnikiem różnicującym wymagania płacowe ankietowanych bezrobotnych. W przypadku dojazdów nie dłuższych niż pół godziny przeciętna oczekiwana wysokość minimalnego wynagrodzenia ankietowanych bezrobotnych wynosiła 1 330 zł netto. Przy konieczności dojazdu do pracy około 1 godziny wysokość oczekiwanej płacy wzrasta do poziomu 1 615 zł netto. Przy krótkim czasie dojazdu do pracy 15,5% bezrobotnych skłonnych jest zaakceptować wynagrodzenie netto do 899 zł, 53,6% wynagrodzenie do 1 200 zł, a 86,3% kwotę do 1 800 zł.

Przy dłuższych dojazdach do pracy, oczekiwania płacowe wzrastają nieco bardziej niż wynika to z szacowanych przez nich kosztów dojazdów. Wydłużenie czasu dojazdu do pracy z pół do jednej godziny skutkuje średnim wzrostem oczekiwanej płacy o 285 zł, podczas gdy szacunkowy koszt tego dojazdu wynosi 204 zł.

Tabela 18

Oczekiwania płacowe bezrobotnych według czasu dojazdu do pracy i w przypadku zmiany miejsca zamieszkania (w zł netto)

Czas dojazdu Minimalna płaca netto w zł	Nie dłuższy niż pół godziny		Okolo jednej godziny		Konieczność zmiany miejsca zamieszkania	
	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu
Żadna	2	1,2	14	8,3	88	52,5
Do 899	26	15,5	8	4,8	0	0,0
Od 900 do 1200	64	38,1	38	22,6	1	0,6
Od 1201 do 1800	55	32,7	65	38,7	16	9,6
Od 1801 do 2130	13	7,7	26	15,5	25	15,0
Od 2131 do 2610	4	2,4	12	7,1	15	8,9
Od 2611 do 3260	3	1,8	1	0,6	10	5,6
Powyżej 3260	1	0,6	4	2,4	13	7,8
ogółem:	168	100	168	100	168	100

Warunkiem podjęcia pracy, która spowoduje konieczność zmiany miejsca zamieszkania (gotowość tę deklaruje około połowy badanych bezrobotnych – 47,6%) są znacznie wyższe oczekiwania płacowe. Przeciętnie płaca progowa w tym przypadku wynosi 2 573 zł.

Kobiety niezależnie od długości czasu dojazdu do pracy, czy konieczności zmiany miejsca zamieszkania mają znacznie mniejsze wymagania płacowe (1 232 zł – 2 192 zł) niż mężczyźni (1 420 zł – 2 827 zł).

Osoby pozostające na bezrobociu przez okres krótszy niż 6 miesięcy deklarowały wyższy poziom płacy progowej niż bezrobotni pozostający bez pracy przez okres od 6 do 12 miesięcy. Najwyższe oczekiwania płacowe mieli długotrwale bezrobotni (Tabela 19).

Tabela 19
Oczekiwania płacowe bezrobotnych wg czasu pozostawania na bezrobociu
(w zł netto)

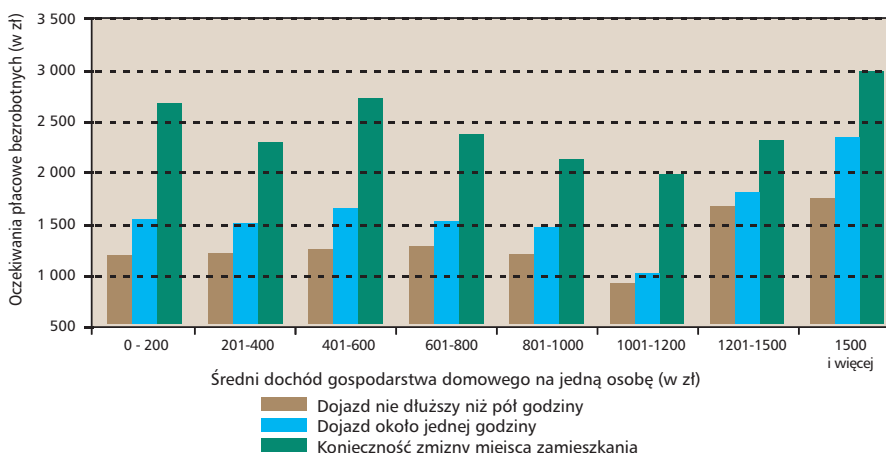
Czas dojazdu do pracy / Kategorie	Nie dłuższy niż pół godziny	Okolo jednej godziny	Konieczność zmiany miejsca zamieszkania
Do 6 m-cy	1 290	1 529	2 520
Od 6 do 12 m-cy	1 228	1 576	2 220
12 m-cy i więcej	1 389	1 699	2 770

W miesiącu badania (październik 2006 r.) przeciętne dochody ankietowanego bezrobotnego wynosiły 446 zł, przy czym dochody te pochodziły głównie z wynagrodzenia za prace dorywcze – 31,5% oraz zasiłku dla bezrobotnych – 26,8%. Brak dochodów osobistych deklarowało 20,8% respondentów.

Łączne dochody miesięczne 25% gospodarstw domowych respondentów kształtowały się powyżej 2 400 zł, ale aż 36,3% gospodarstw miało do dyspozycji dochód nieprzekraczający 1 200 zł. Głównymi osobami utrzymującymi gospodarstwa domowe bezrobotnych byli współmałżonkowie – 42,3% i rodzice – 31,5%. Źródłem tych dochodów było w większości wynagrodzenie za pracę (stałą i dorywczą).

Wysokość dochodów gospodarstwa domowego w przeliczeniu na jedną osobę różnicuje wysokość oczekiwań płacowych bezrobotnych (wykres 3).

Wykres 3
Oczekiwania płacowe bezrobotnych według średniego dochodu w gospodarstwie domowym w przeliczeniu na jednego domownika (w zł netto)

Nie zauważa się prawidłowości w różnicowaniu wysokości oczekiwań płacowych bezrobotnych w stosunku do łącznych dochodów gospodarstwa domowego (Tabela 20).

Tabela 20
Minimalne średnie wynagrodzenie, za które bezrobotny skłonny byłby podjąć
zatrudnienie a łączne dochody gospodarstwa domowego (w zł netto)

Łączne dochody gospodarstwa domowego (w zł netto) \ Czas dojazdu	Nie dłuższy niż pół godziny	Okolo jednej godziny	Konieczność zmiany miejsca zamieszkania
0 – 400	1 173	1 350	1 333
401 – 800	1 305	1 690	2 875
801 – 1 200	1 287	1 630	2 563
1 201 – 1 600	1 371	1 600	2 577
1 601 – 2 000	1 245	1 547	2 475
2 001 – 2 400	1 375	1 825	2 500
Powyżej 2 400	1 290	1 551	2 392
Brak odpowiedzi	1 854	2 046	3 500

Załącznik nr 5

Izabela Chalecka - Gwardzik

Zagregowane wykazy zawodów będących przedmiotem ruchu kadrowego lub poszukiwanych na mazowieckim rynku pracy

Tabela 21
Zawody, w których pracodawcom trudno znaleźć pracowników
(ogółem 177 wskazań; w tabeli pominięto wskazania pojedyncze)

KOD	Zawody	Liczba wskazań	% wskazań ogółem
213201	Programista	3	1,7
213990	Pozostali informatycy gdzie indziej niesklasyfikowani	3	1,7
214401	Inżynier elektronik	2	1,1
241204	Specjalista do spraw finansów (analityk finansowy)	2	1,1
341501	Handlowiec (zawód szkolny: Technik handlowiec)	11	6,2
341503	Przedstawiciel handlowy (przedstawiciel regionalny)	7	4,0
341590	Pozostali agenci do spraw sprzedaży (handlowcy)	2	1,1
343201	Księgowy (samodzielny)	3	1,7
411101	Sekretarka	2	1,1
413103	Magazynier	4	2,3
419103	Pracownik do spraw osobowych	2	1,1
512201	Kucharz	4	2,3
512302	Kelner	4	2,3
515902	Pracownik ochrony mienia i osób	5	2,8
522107	Sprzedawca	5	2,8
713604	Monter instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych	2	1,1
721202	Spawacz ręczny gazowy	2	1,1
721203	Spawacz ręczny łukiem elektrycznym	2	1,1
722204	Ślusarz	4	2,3
722304	Tokarz	4	2,3
723105	Mechanik samochodów osobowych	3	1,7
724102	Elektromechanik pojazdów samochodowych	2	1,1
724301	Elektromonter instalacji elektrycznych	3	1,7
741203	Piekarz	2	1,1
742204	Stolarz	3	1,7
821107	Operator obrabiarek sterowanych numerycznie	2	1,1
832302	Kierowca samochodu ciężarowego	11	6,2
913204	Pomoc kuchenna	3	1,7
913207	Sprzątaczką	2	1,1
931301	Robotnik budowlany	3	1,7

Tabela 22
Zawody, w których pracodawcy mają wakaty
(ogółem 178 wskazań; w tabeli pominięto wskazania pojedyncze)

KOD	Zawody	Liczba wskazań	% wskazań ogółem
123901	Kierownik wewnętrznej jednostki organizacyjnej gdzie indziej niesklasyfikowany	2	1,1
213201	Programista	2	1,1
213990	Pozostali informatycy gdzie indziej niesklasyfikowani	2	1,1
241912	Specjalista do spraw marketingu i handlu (sprzedaży)	4	2,2
311801	Grafik komputerowy	2	1,1
341501	Handlowiec	10	5,6
341503	Przedstawiciel handlowy (przedstawiciel regionalny)	9	5,1
413103	Magazynier	2	1,1
419103	Pracownik do spraw osobowych	2	1,1
422201	Recepcjonista	2	1,1
512301	Bufetowy (barman)	2	1,1
512302	Kelner	2	1,1
515902	Pracownik ochrony mienia i osób	6	3,4
515990	Pozostali pracownicy usług ochrony gdzie indziej niesklasyfikowani	2	1,1
522107	Sprzedawca	5	2,8
713604	Monter instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych	2	1,1
722204	Ślusarz	5	2,8
722301	Frezer	2	1,1
722304	Tokarz	5	2,8
723105	Mechanik samochodów osobowych	2	1,1
723390	Pozostali mechanicy – monterzy maszyn i urządzeń	2	1,1
724102	Elektromechanik pojazdów samochodowych	2	1,1
724301	Elektromonter instalacji elektrycznych	2	1,1
742204	Stolarz	2	1,1
743604	Szwaczka	3	1,7
744304	Obuwnik przemysłowy	2	1,1
821107	Operator obrabiarek sterowanych numerycznie	2	1,1
832302	Kierowca samochodu ciężarowego	8	4,5
931301	Robotnik budowlany	2	1,1
913204	Pomoc kuchenna	2	1,1
913207	Sprzątaczką	2	1,1

Tabela 23
Zawody, w których pracodawcy planują zwiększenie zatrudnienia
(ogółem 218 wskazań; w tabeli pominięto wskazania pojedyncze)

KOD	Zawody	Liczba wskazań	% wskazań ogółem
123101	Kierownik działu finansowego i administracyjnego	2	0,9
123901	Kierownik wewnętrznej jednostki organizacyjnej gdzie indziej niesklasyfikowany	2	0,9
213101	Administrator baz danych	2	0,9
213990	Pozostali informatycy gdzie indziej niesklasyfikowani	3	1,4
241204	Specjalista do spraw finansów (analityk finansowy)	3	1,4
241904	Kontroler wewnętrzny	2	0,9
241906	Przedstawiciel medyczny	2	0,9
241912	Specjalista do spraw marketingu i handlu (sprzedaży)	4	1,8
311801	Grafik komputerowy	2	0,9
341501	Handlowiec	17	7,8
341503	Przedstawiciel handlowy (przedstawiciel regionalny)	12	5,5
342204	Spedytor	2	0,9
343201	Księgowy (samodzielny)	2	0,9
411101	Sekretarka	3	1,4
413103	Magazynier	5	2,3
419103	Pracownik do spraw osobowych	2	0,9
512302	Kelner	3	1,4
515902	Pracownik ochrony mienia i osób	6	2,8
522107	Sprzedawca	5	2,3
721203	Spawacz ręczny łukiem elektrycznym	2	0,9
722204	Ślusarz	5	2,3
722301	Frezer	3	1,4
722304	Tokarz	5	2,3
723105	Mechanik samochodów osobowych	3	1,4
724102	Elektromechanik pojazdów samochodowych	2	0,9
724301	Elektromonter instalacji elektrycznych	2	0,9
743604	Szwaczka	3	1,4
744202	Kaletnik	2	0,9
744304	Obuwnik przemysłowy	2	0,9
821107	Operator obrabiarek sterowanych numerycznie	2	0,9
829190	Pozostali operatorzy maszyn gdzie indziej niesklasyfikowani	2	0,9
832302	Kierowca samochodu ciężarowego	11	5,0
913204	Pomoc kuchenna	2	0,9
931301	Robotnik budowlany	3	1,4

Tabela 24
Zawody, w których pracodawcy planują redukcję zatrudnienia

KOD	Zawody	Liczba wskazań	% wskazań ogółem
214990	Pozostali inżynierowie i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	1	7,7
241303	Doradca zawodowy	1	7,7
245101	Dziennikarz	1	7,7
245590	Pozostali producenci, organizatorzy produkcji filmowej i telewizyjnej, reżyserzy, aktorzy, i pokrewni	1	7,7
341503	Przedstawiciel handlowy (przedstawiciel regionalny)	1	7,7
343101	Pracownik administracyjny	1	7,7
412102	Asystent rachunkowości	1	7,7
512201	Kucharz	1	7,7
512302	Kelner	1	7,7
515902	Pracownik ochrony mienia i osób	1	7,7
713101	Dekarz	1	7,7
721390	Pozostali blacharze	1	7,7
913207	Sprzątaczką	1	7,7
ogółem wskazań:		13	100

Tabela 25
Zawody, w których pracodawcy spodziewają się odejścia pracowników mimo, że zależy im na ich pozostaniu (ogółem 59 wskazań; w tabeli pominięto wskazania pojedyncze)

KOD	Zawody	Liczba wskazań	% wskazań ogółem
213990	Pozostali informatycy gdzie indziej niesklasyfikowani	2	3,4
341501	Handlowiec	4	6,8
343201	Księgowy (samodzielny)	2	3,4
512201	Kucharz	2	3,4
515902	Pracownik ochrony mienia i osób	3	5,1
723105	Mechanik samochodów osobowych	2	3,4
832302	Kierowca samochodu ciężarowego	3	5,1
913207	Sprzątaczką	2	3,4

Tabela 26

**Zawody, których posiadanie sprawia, że kandydat do pracy otrzyma znacznie wyższe wynagrodzenie niż przed rokiem
(ogółem 334 wskazań; w tabeli pominięto wskazania pojedyncze)**

KOD	Zawody	Liczba wskazań	% wskazań ogółem
213102	Administrator systemów komputerowych	3	0,9
213201	Programista	3	0,9
213990	Pozostali informatycy gdzie indziej niesklasyfikowani	25	7,5
214203	Inżynier budownictwa – budownictwo ogólne	10	3,0
214401	Inżynier elektronik	2	0,6
214590	Pozostali inżynierowie mechanicy	2	0,6
214917	Inżynier transportu (logistyk)	3	0,9
223190	Pozostali lekarze	3	0,9
224101	Pielęgniarka	3	0,9
241102	Ekonomista	4	1,2
241204	Specjalista do spraw finansów (analityk finansowy)	4	1,2
241401	Pośrednik w obrocie nieruchomościami	2	0,6
241903	Doradca podatkowy	3	0,9
241912	Specjalista do spraw marketingu i handlu (sprzedaży)	6	1,8
241917	Specjalista do spraw reklamy	2	0,6
242990	Pozostali prawnicy gdzie indziej niesklasyfikowani	4	1,2
311204	Technik budownictwa	3	0,9
311302	Technik elektryk	4	1,2
315101	Inspektor budowlany	2	0,6
341501	Handlowiec	10	3,0
341503	Przedstawiciel handlowy (przedstawiciel regionalny)	7	2,1
342204	Spedytor	2	0,6
342205	Technik logistyk	2	0,6
343201	Księgowy (samodzielny)	9	2,7
413103	Magazynier	2	0,6
512201	Kucharz	2	0,6
512302	Kelner	3	0,9
514102	Fryzjer	2	0,6
522107	Sprzedawca	5	1,5
712102	Murarz	12	3,6
712204	Zbrojarz	2	0,6
712301	Cieśla	6	1,8
713101	Dekarz	5	1,5

KOD	Zawody	Liczba wskazań	% wskazań ogółem
713201	Glazurnik	7	2,1
713302	Tynkarz	6	1,8
713604	Monter instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych	6	1,8
713990	Pozostali robotnicy budowlani robót wykończeniowych i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	4	1,2
714201	Lakiernik samochodowy	2	0,6
721202	Spawacz ręczny gazowy	4	1,2
721203	Spawacz ręczny łukiem elektrycznym	8	2,4
721290	Pozostali spawacze i pokrewni	3	0,9
721303	Blacharz samochodowy	2	0,6
722204	Ślusarz	10	3,0
722301	Frezer	2	0,6
722304	Tokarz	5	1,5
723105	Mechanik samochodów osobowych	2	0,6
724102	Elektromechanik pojazdów samochodowych	2	0,6
724201	Elektromonter (elektryk) zakładowy	3	0,9
742204	Stolarz	4	1,2
743604	Szwaczka	5	1,5
811102	Operator koparek i zwałowarek	2	0,6
821107	Operator obrabiarek sterowanych numerycznie	3	0,9
832201	Kierowca autobusu	2	0,6
832302	Kierowca samochodu ciężarowego	19	5,7
833401	Kierowca operator wózków jezdniowych	3	0,9
931301	Robotnik budowlany	5	1,5

Tabela 27
Wyczuony zawód ankietowanych bezrobotnych
(ogółem 115 wskazań; w tabeli pominięto wskazania pojedyncze)

KOD	Zawody	Liczba wskazań	% wskazań ogółem
224101	Pielęgniarka	2	1,7
241102	Ekonomista	12	10,4
242990	Pozostali prawnicy gdzie indziej niesklasyfikowani	2	1,7
311502	Technik mechanik	2	1,7
311913	Technik technologii odzieży	2	1,7
341902	Asystent ekonomiczny (zawód szkolny: Technik ekonomista)	5	4,3
343101	Pracownik administracyjny* (zawód szkolny: Technik administracji)	4	3,5
343201	Księgowy (samodzielny)	2	1,7
512201	Kucharz	3	2,6
522107	Sprzedawca	5	4,3
712102	Murarz	2	1,7
712903	Monter konstrukcji budowlanych	2	1,7
722204	Ślusarz	6	5,2
722304	Tokarz	3	2,6
723105	Mechanik samochodów osobowych	3	2,6
723190	Pozostali mechanicy pojazdów samochodowych	7	6,1
723304	Mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych	2	1,7
741201	Cukiernik	3	2,6
743304	Krawiec	2	1,7
743402	Kuśnierz	2	1,7
744301	Cholewkarz	2	1,7
816190	Pozostali elektroenergetycy i pokrewni	2	1,7

Tabela 28

Zawód ostatnio wykonywany przez ankietowanych bezrobotnych
(ogółem 141 wskazań; w tabeli pominięto wskazania pojedyncze)

KOD	Zawody	Liczba wskazań	% wskazań ogółem
121102	Dyrektor wykonawczy	2	1,4
213990	Pozostali informatycy gdzie indziej niesklasyfikowani	4	2,8
341503	Przedstawiciel handlowy (przedstawiciel regionalny)	3	2,1
419101	Pracownik biurowy	6	4,3
419190	Pozostali pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani	3	2,1
512201	Kucharz	4	2,8
515990	Pozostali pracownicy usług ochrony gdzie indziej niesklasyfikowani	2	1,4
522107	Sprzedawca	18	12,8
713604	Monter instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych	2	1,4
722204	Ślusarz	3	2,1
722304	Tokarz	2	1,4
743604	Szwaczka	2	1,4
829190	Pozostali operatorzy maszyn gdzie indziej niesklasyfikowani	3	2,1
832201	Kierowca autobusu	2	1,4
832302	Kierowca samochodu ciężarowego	8	5,7
833390	Pozostali maszyniści i operatorzy maszyn i urządzeń dźwigowo-transportowych i pokrewni	2	1,4
913207	Sprzątaczką	4	2,8
915202	Dozorca	3	2,1
931301	Robotnik budowlany	6	4,3